

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาและท่าทางประกอบการพูดภาษาไทยของ นักศึกษาสาขาศึกษาวัฒนธรรมศาสตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล" ผู้วิจัยได้ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาเรียบเรียงและนำเสนอตามลำดับดังนี้

เอกสารและตำรา

1. พฤติกรรมการใช้ภาษาและท่าทางประกอบการพูด
 - 1.1 ความหมายของพฤติกรรม
 - 1.2 ความหมายและความสำคัญของการใช้ภาษาประกอบการพูด
 - 1.3 ความหมายและความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูด
2. หลักการใช้ถ้อยคำ การใช้เสียง และท่าทางประกอบการพูด
 - 2.1 หลักการใช้ถ้อยคำประกอบการพูด
 - 2.2 หลักการใช้เสียงประกอบการพูด
 - 2.3 หลักการใช้ท่าทางประกอบการพูด
3. การพูดต่อหน้าชุมชน
 - 3.1 ความหมายของการพูดต่อหน้าชุมชน
 - 3.2 ประเภทของการพูดต่อหน้าชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

พฤติกรรมการใช้ภาษาและท่าทางประกอบการพูด

1. ความหมายของพฤติกรรม

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของพฤติกรรม ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528 : 5) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าบุคคลอื่นจะสังเกตเห็นการกระทำที่เกิดขึ้นหรือไม่ ก็ถือว่าเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การเขียน การอ่าน การตั้งใจ การเสียใจ เป็นต้น

นักจิตวิทยาได้แบ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. พฤติกรรมภายนอก หมายถึง การกระทำที่เกิดขึ้นแล้วบุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน เช่น การเดิน การวิ่ง การพูด เป็นต้น พฤติกรรมลักษณะนี้สามารถจัดได้โดยตรงและโดยง่าย เพราะสัมผัสได้โดยตรงด้วยอวัยวะสัมผัสทั้งห้า

2. พฤติกรรมภายใน หมายถึง การกระทำที่เกิดขึ้นแล้วบุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน ด้วยตนเอง ต้องอาศัยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์หรือวิธีการศึกษาบางอย่างมาวัด จึงสามารถทราบถึงการกระทำได้ว่าเกิดขึ้นแล้วหรือกำลังเกิดขึ้น พฤติกรรมภายใน ได้แก่ ความรู้สึก การรับรู้ การคิด หรือ การตัดสินใจ

สุภัททา ปิ่นตะแพทย์ (2532 : 1) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ และการแสดงออกต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต พฤติกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมภายนอก คือ พฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน
2. พฤติกรรมภายใน คือ พฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน

ไพบุลย์ เทวรักษ์ (2537 : 4 - 5) ให้ความหมายของคำว่า "พฤติกรรม" ไว้ดังนี้

พฤติกรรม หมายถึง อากัปกิริยาทั้งหมดของบุคคล ทั้งที่เราสามารถสังเกตเห็นได้ด้วยประสาทสัมผัสโดยตรงหรือโดยอ้อม และทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ตัวอย่างของพฤติกรรม ได้แก่ การเดิน นั่ง นอน ปีน ไกรธ เกลียด รัก คิด และฝัน เป็นต้น โดยทั่วไปพฤติกรรมแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมภายในกับพฤติกรรมภายนอก

พฤติกรรมภายใน เป็นพฤติกรรมที่บุคคลมีอยู่ในใจตนเองยากที่ผู้อื่นจะรู้ได้ ถ้าบุคคลไม่บอกหรือไม่แสดงออกมาให้ปรากฏ เช่น การคิด การเข้าใจ และการตัดสินใจ เป็นต้น

พฤติกรรมภายนอก เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาแล้วผู้อื่นสังเกตเห็นได้ เช่น การเต้นของหัวใจ เดิน พูด หัวเราะ ร้องไห้ เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 684) ให้ความหมายของคำว่า "พฤติกรรม" ไว้ว่า "พฤติกรรม น. การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า..."

จากความหมายของคำว่าพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกของบุคคล ซึ่งอาจจะจงใจหรือไม่จงใจให้เกิดขึ้น และการกระทำ หรือการแสดงออก นั้น บุคคลอื่นอาจสามารถสังเกตเห็นได้หรือไม่ก็ตาม

2 ความหมายและความสำคัญของการใช้ภาษาประกอบการพูด

2.1 ความหมายของการใช้ภาษาประกอบการพูด

การพูดเป็นการสื่อสารที่ต้องอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อความหมาย ดังนั้นเมื่อใดที่ต้องสื่อสารโดยการพูดก็จะต้องใช้ภาษา ซึ่งการใช้ภาษาประกอบการพูดนี้นักการศึกษาได้แสดงทัศนะที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

ประสงค์ ราชนสุข (2530 : 62) กล่าวถึงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารไว้ว่า "โดยทั่วไปเมื่อพูดถึงถึงคำ ว่า ภาษา เรามักจะหมายถึง ภาษาถ้อยคำเท่านั้นไม่ได้หมายรวมถึงภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำด้วยเลย และเมื่อพูดถึงการสื่อสารติดต่อกันระหว่างบุคคลแล้ว มักจะหมายเฉพาะการใช้ถ้อยคำติดต่อกันนั่นเอง"

ลักษณะ สตะเวทิน (2536 : 27) กล่าวถึงการมีภาษาประกอบการพูดว่า "เมื่อผู้พูดใช้ภาษา ในการพูด นั่นก็หมายความว่า ผู้พูดเปล่งเสียงของตนออกมาพร้อมกับการใช้ถ้อยคำต่าง ๆ เพราะ ฉะนั้น ปัจจัยทั้งสองประการนี้จึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้"

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (ม.ป.ป. : 3) กล่าวว่า "เสียงที่มีความหมาย และมีข้อตกลงรับรู้ร่วมกัน ในระหว่างผู้ใช้ภาษาเดียวกัน ภาษาชนิดนี้เรียกว่า ภาษาพูด จัดเป็นภาษาที่แท้จริง"

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้ภาษาประกอบการพูด หมายถึง การใช้ถ้อย คำ และการใช้เสียง เป็นเครื่องมือสื่อสารจากผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังรับรู้ และเข้าใจความหมาย ของสาร

2.2 ความสำคัญของการใช้ภาษาประกอบการพูด

การสื่อสารด้วยการพูดของคนในสังคม จำเป็นต้องอาศัยการใช้ภาษา คือ การใช้ถ้อยคำ การใช้เสียงเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายให้ผู้ฟังรับรู้ และเข้าใจเรื่องราวได้ดี การใช้ถ้อยคำ และ เสียงนับว่ามีความสำคัญต่อการพูด ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ถ้อยคำ และ เสียงประกอบในการพูดไว้ ดังนี้

นิพนธ์ ศศิธร (2528 : 159) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ถ้อยคำ และการใช้เสียงประกอบการพูดไว้ว่า

ถ้อยคำเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การพูดสัมฤทธิ์ผล การเลือกใช้ถ้อยคำสื่อความหมายได้ชัดเจนแจ่มแจ้งช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวได้ดี และการเลือกใช้ถ้อยคำได้อย่างอิสระสละสลวย เหมาะสมกับโอกาส บุคลิกภาพของผู้พูด จะทำให้ผู้ฟังสนใจและประทับใจ

เสียงเป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงการพูด เป็นตัวการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดไปยังผู้ฟังให้เข้าใจและมีความรู้สึกนึกคิดคล้ายคลึงกันได้ หากไม่มีการใช้เสียงพูดจะเป็นการพูดไม่ได้ นอกจากนี้เสียงยังเป็นสัญลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละคน เมื่อได้ยินเสียงพูด ผู้ฟังอาจรู้ได้ว่าเป็นใครโดยไม่ต้องถามหรือเห็นหน้าตา เสียงยังอาจบอกถึงเพศ อายุ และอารมณ์ของผู้พูดในขณะนั้นได้อีกด้วย

จินดา งามสุทธิ (2531 : 19) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ถ้อยคำ และการใช้เสียงประกอบการพูดไว้ว่า การใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมจะทำให้ผู้ฟังสนใจ สนใจ และเข้าใจเรื่องราวได้ง่าย ส่วนเสียงพูดเป็นสิ่งสำคัญในการพูดเป็นอย่างยิ่ง นักพูดบางคนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเพราะไม่รู้จักใช้เสียงในการพูด ทั้ง ๆ ที่มีความรู้ดีแต่พูดแล้วไม่ชวนให้ผู้ฟังสนใจ เสียงพูดที่ดีอาจจูงใจผู้ฟังให้สนใจฟังและเห็นคล้อยตามได้ดีมาก

นิธิ สตะเวทิน (2534 : 68) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ถ้อยคำและการใช้เสียงประกอบการพูดสรุปได้ว่า การใช้ถ้อยคำเป็นปัจจัยสำคัญในการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้พูดใช้ถ้อยคำผิดพลาดคำพูดนั้นก็จะไม่สื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจตามที่ต้องการได้ ส่วนเสียงเป็นปัจจัยสำคัญในการพูด เพราะเป็นตัวการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดไปยังผู้ฟังให้เข้าใจ และมีความรู้สึกนึกคิดคล้ายคลึงกันได้ เสียงพูดที่ดีทำให้ผู้ฟังสนใจและตั้งใจฟังเรื่องที่พูด นอกจากนี้เสียงยังแสดงบุคลิกภาพ เพศ อายุ และอารมณ์ของผู้พูดอีกด้วย

เจมส์ เอช แมคเบอร์นีย์ และเออร์เนสต์ เจ เรก (Jame H. Mo Burney and Ernest J. Wrage, 1975 : 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ภาษาในการพูดไว้ว่า "การพูดที่ดีนั้นผู้พูดจะต้องมีพื้นฐานด้านการใช้เสียงที่ถูกต้อง รู้จักใช้ถ้อยคำภาษาที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เพราะเสียงและถ้อยคำภาษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวที่ผู้พูดต้องการสื่อได้ง่าย และชัดเจน อันจะทำให้การพูดนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ"

จากความสำคัญของการใช้ภาษาประกอบการพูด ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวนั้น สรุปได้ว่า การใช้ถ้อยคำ และการใช้เสียง มีความสำคัญต่อการพูด เนื่องจากถ้อยคำและเสียง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การพูดของคนในสังคมประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ ดังนั้นผู้พูดจึงต้องรู้จักใช้ถ้อยคำ และใช้เสียง ให้ถูกต้อง และใช้อย่างเหมาะสม

3 ความหมายและความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูด

3.1 ความหมายของการใช้ท่าทางประกอบการพูด

การสื่อสารด้วยการพูด นอกจากจะใช้ถ้อยคำ และการใช้เสียงสื่อความหมายแล้ว การแสดงท่าทางประกอบท่าทางต่าง ๆ ของผู้พูดก็จะช่วยสื่อความหมายด้วยเช่นกัน

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ ดังนี้

อรุณีประภา ทอมเศรษฐี (2528 : 133) ให้ความหมายของการใช้ท่าทางไว้ว่า "ท่าทาง หมายถึง การที่มนุษย์ใช้กล้ามเนื้อ สัตว์ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น หน้า แขน ไหล่ ขา ฯลฯ แทนคำพูด หรือประกอบคำพูดให้มีความหมายชัดเจนมากขึ้น"

นิพนธ์ ศศิธร (2528 : 150) กล่าวถึงการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ว่า "การใช้ท่าทางประกอบประกอบการพูดเป็นเรื่องรหัสทางตา ได้แก่ ท่าทางที่สังเกตเห็นได้ในขณะที่ผู้พูดแสดงการพูด ที่สำคัญได้แก่ การวางท่า การเคลื่อนไหว แสดงสีหน้าและการแสดงท่าทาง"

วัลลี ชัยสุรัตน์ (2533 : 28) กล่าวถึงท่าทางประกอบการพูดว่า "ท่าทาง หมายถึง ท่าทางประกอบท่าทางต่าง ๆ ขณะที่ผู้พูดแสดงออกขณะพูด สามารถสังเกตเห็นได้"

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้ท่าทางประกอบการพูด หมายถึง การแสดงท่าทางประกอบท่าทางต่าง ๆ ในขณะพูด และท่าทางประกอบท่าทางนั้น ใช้สื่อความหมายแทนถ้อยคำ หรือประกอบถ้อยคำให้มีความหมายชัดเจนขึ้น

3.2 ความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูด

การพูดในชีวิตประจำวันของมนุษย์ จะเป็นการสื่อสารแบบเฉพาะหน้า ซึ่งผู้สื่อสารพูดคุยกันโดยตรง การใช้ท่าทางต่าง ๆ ประกอบถ้อยคำที่พูดไปด้วยของผู้พูดนั้นจะช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของสารได้แจ่มชัดขึ้น ทำให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลดังประสงค์

นักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ ดังนี้

อำไพ สุจริตรกุล และธิดา โมสิกรัตน์ (2531 : 414) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูดสรุปได้ว่า การใช้ท่าทางประกอบการพูดจะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังมีความหมายชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้การใช้ท่าทางประกอบการพูดยังช่วยเรียกร้องความสนใจของผู้ฟังให้สนใจรับสารของผู้พูดอีกด้วย

ประสงค์ วัฒนสุข (2530 : 199) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ว่า "ในการพูด ถ้าผู้พูดรู้จักใช้ท่าทางประกอบการพูดอย่างมีความหมายและให้สอดคล้องกับคำพูดจะช่วยให้การพูดมีชีวิตชีวา น่าสนใจขึ้น และช่วยให้การพูดมีประสิทธิภาพ"

บุญเลิศ ไพรินทร์ (2533 : 59) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ว่า การใช้กิริยาท่าทางที่เหมาะสมประกอบการพูดนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้ผู้พูดสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้ง่าย เรียกร้องและรักษาความสนใจของผู้ฟังได้เป็นการช่วยเน้น และช่วยทำให้ความหมายของสิ่งที่ผู้พูดได้พูดไปแจ่มแจ้งและชัดเจนยิ่งขึ้น

ลักษณะ สตะเวทิน (2536 : 29) กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ว่า การใช้ท่าทางประกอบกิริยาและท่าทางต่าง ๆ ที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การพูดน่าเลื่อมใสและชวนติดตาม ไม่ว่าจะเป็นการใช้สีหน้า แววตา การเดิน การยืน การชี้นิ้ว การโบกมือ การหงายศีรษะ เป็นต้น กิริยาท่าทางต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งช่วยเน้นคำพูดให้ผู้ฟังรู้เรื่องและเข้าใจการพูดได้ดียิ่งขึ้น ตามหลักจิตวิทยาของมนุษย์คนเราสนใจสิ่งที่เคลื่อนไหวไปมามากกว่า สิ่งที่อยู่นิ่ง เพราะการเคลื่อนไหวอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามธรรมชาติจะทำให้แลดูมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น การพูดโดยใช้ท่าทางประกอบก็มีส่วนช่วย ลดความตึงเครียดของผู้พูดลงได้

สมจิต ชิววีรธา (2539 : 48) กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ว่า การใช้กิริยาท่าทางประกอบการพูด จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้พูด ช่วยให้การพูดกระฉับกระเฉงขึ้น และช่วยให้การสื่อความหมายดีขึ้นด้วย

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (ม.ป.ป. : 69) กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ว่า "การแสดงท่าทางประกอบการพูดเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การพูดมีผลดียิ่งขึ้น ทำให้ผู้ฟังเกิดความสนใจในการพูด ทั้งยังช่วยให้การพูดมีลักษณะสมจริง ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย และมองเห็นภาพที่ผู้พูดอธิบายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ไมเคิล ออสบอร์น และ ซูซาน ออสบอร์น (Michael Osborn and Suzanne Osborn, 1994 : 310) กล่าวว่า "ในการพูดนั้น การใช้ท่าทางประกอบการพูด จะทำให้การพูดนั้นน่าสนใจมาก การเคลื่อนไหวร่างกายในขณะที่พูด การพูดด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจสารที่ต้องการสื่อและเกิดความประทับใจ

จากความสำคัญดังกล่าว สรุปได้ว่า การใช้ท่าทางประกอบการพูดมีความสำคัญมาก เพราะการใช้ท่าทางนั้นจะช่วยให้บรรยากาศของการพูดมีชีวิตชีวาที่น่าสนใจ และช่วยเสริมให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของถ้อยคำได้เด่นชัดขึ้น ถ้าผู้พูดใช้ท่าทางประกอบการพูดได้เหมาะสม การพูดนั้น ๆ ก็จะสัมฤทธิ์ผล

หลักการใช้อ้อยคำ เสียง และท่าทางประกอบการพูด

1. หลักการใช้อ้อยคำประกอบการพูด

การใช้อ้อยคำในการพูด เป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่ผู้พูดจะต้องฝึกฝนอยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงคำพูดให้ถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจน และเหมาะกับบุคลิกภาพของผู้พูด (อ่ำไพ สุจริตกุล, 2531 : 409) เมื่อผู้พูดมีทักษะในการใช้อ้อยคำ การพูดก็จะประสบผลสำเร็จ

นักการศึกษาได้เสนอแนะหลักในการใช้อ้อยคำในการพูดไว้ดังนี้

อ่ำไพ สุจริตกุล (2531 : 409) ได้เสนอแนะ 10 ประการ ในการใช้อ้อยคำไว้ดังนี้

1. ใช้คำให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย ในการพูดแต่ละครั้งแม้จะต้องใช้ภาษาพูด ไม่ใช่ภาษาเขียนก็ตาม ผู้พูดจะต้องใช้ภาษาพูดที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย โดยใช้คำ วลี และประโยคถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของภาษา เช่น การใช้คำวิเศษณ์ คำอาการนาม ซึ่งมีคำ การ หรือ ความ และ คำลักษณนาม เป็นต้น ผู้พูดไม่ควรใช้ผิดหลักภาษาไทย

2. ออกเสียงคำให้ถูกต้องชัดเจน ผู้ฟังจะรับสารความหมายต่าง ๆ จากผู้พูดได้ตรงตามที่ต้องการ ก็เพราะผู้พูดออกเสียงถ้อยคำอย่างถูกต้องชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำ

3. ใช้คำสุภาพ ห้ามใช้คำคะนองหรือคำแสลงโหด ผู้พูดควรใช้คำพูดที่เลือกสรรมาอย่างดี ใช้คำสุภาพที่เป็นกันเอง แต่ไม่เป็นทางการหรือเป็นคำต่ำ คำคะนองที่แสลงโหดผู้ฟัง การใช้คำแสลงโหดที่ไม่น่าพูด

4. พูดประโยคสั้นกะทัดรัดแต่กินความกว้าง ผู้พูดควรระดมถ้อยคำสั้น กะทัดรัด แต่คมคาย และมีความหมายกินใจ เมื่อถึงคราวพูดจะได้นำมาใช้พูดได้ทันที

5. ประหยัดคำ การประหยัดคำทำให้การพูดไม่เยิ่นเย้อ แต่จะพูดได้เนื้อหาสาระครบถ้วน แม้จะมีเวลาพูดจำกัดก็ตาม นอกจากนี้ยังทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้รวดเร็วอีกด้วย

6. ใช้คำให้ตรงความหมาย ถ้าผู้พูดใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงตามที่ต้องการ ให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ การพูดครั้งนั้นย่อมสัมฤทธิ์ผล ผู้พูดจึงไม่ควรใช้คำพูดที่ไม่ชัดเจนคลุมเครือ หรือมีความหมายกำกวม ซึ่งผู้ฟังไม่สามารถตีความได้ว่า "คำพูดนั้นมีความหมายอย่างไรแน่นอน"

7. ใช้คำง่าย ๆ ที่คนส่วนมากเข้าใจได้ทันที การใช้อ้อยคำง่าย ๆ ย่อมสื่อความหมายได้ชัดเจนไม่ว่ากลุ่มผู้ฟังจะเป็นใครก็ตาม ผู้พูดจึงไม่ควรใช้ศัพท์ยาก หรือถ้อยคำภาษาที่เข้าใจกันเฉพาะกลุ่มผู้ฟังที่มีการศึกษาสูง ๆ หรือ รู้ความหมายเฉพาะผู้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

8. ไม่ใช้คำต่างประเทศปะปนกับคำไทย ผู้พูดบางคนเข้าใจผิดคิดว่า การใช้คำภาษาต่างประเทศ เป็นของโก้เก๋ แสดงภูมิปัญญาของผู้พูดว่ารู้ภาษาต่างประเทศมากกว่าภาษาไทย อันที่จริงถ้อยคำในภาษาไทยมีมากมาย ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมและตรงความหมาย ยกเว้นแต่คำที่ยังไม่มีการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้นใช้เท่านั้น

9. ไม่ควรใช้สำนวนต่างประเทศ ผู้พูดไม่ควรใช้สำนวนต่างประเทศ เช่น สำนวนฝรั่งที่ฟังชัดหู หรือสำนวนจีนสั้นกุด ควรใช้สำนวนไทยเพราะจะให้ความรู้สึก อารมณ์ และจินตนาการแก่ผู้ฟังได้ดี กว่าสำนวนต่างชาติ

10. ใช้คำขยายให้ถูกหลักภาษา การใช้คำขยายตามหลักภาษาไทย จะวางไว้ในตำแหน่งใกล้คำที่ไปขยาย (ตามกฎแห่งความใกล้ชิด) ซึ่งทำให้ผู้ฟังเข้าใจชัดเจน ไม่เข้าใจไขว่ไขวไปในแง่อื่น ถ้าวางคำขยายผิดที่คำนั้นจะไปขยายคำที่อยู่ใกล้ขีด ทำให้ความหมายผิดไปทันที

ลักษณะ สตะเวทิน (2534 : 28 - 29) เสนอแนะหลักการใช้ถ้อยคำในการพูดให้เหมาะสมไว้ ดังนี้

1. ใช้ถ้อยคำให้ตรงกับความหมาย ในภาษาไทยมีคำเป็นจำนวนมากที่ออกเสียงใกล้เคียงกัน หรือคำ ๆ เดียวกันแต่มีความหมายได้หลายอย่าง ผู้พูดจึงควรรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำให้ถูกต้อง เช่น คำว่า "ส่งเสริม" กับ "สนับสนุน" ซึ่งมีความหมายต่างกันคือ

ส่งเสริม ใช้กับการกระทำที่ช่วยเพิ่มความสามารถให้สูงขึ้นกว่าปกติ

สนับสนุน ใช้กับการให้กำลังใจหรือช่วยย่ำการกระทำให้หนักแน่นขึ้น

2. ใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย สั้น กระชับ ตรงตามจุดหมาย ไม่จำเป็นต้องใช้คำศัพท์ที่แปลก ๆ หรือถ้อยคำที่หรูหรา

3. ใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและเป็นภาษาที่มีชีวิตชีวา คล้ายภาษาสนทนา รวมทั้งควรใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดที่เป็นคำง่าย ๆ

4. ใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมสอดคล้องกับบุคคล สถานที่ และโอกาส

5. ไม่ควรใช้ถ้อยคำหรือวลีที่ซ้ำกันบ่อย ๆ เพราะอาจทำให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่าย

6. ศึกษาคำต่าง ๆ ที่มีใช้ในภาษาไทยให้มาก รวมทั้งควรรู้จักฐานะของคำว่าคำใดเป็นคำสูง คำต่ำ คำหยาบ เป็นต้น

7. หลีกเลี่ยงถ้อยคำฟุ่มเฟือยและไม่มี ความหมาย เช่น แบบ แบบว่า เอ้อ อ้า แล้วก็เป็นต้น

8. ควรใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดอารมณ์หรือเห็นภาพพจน์ เพราะจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย ไม่ต้องเสียเวลาจินตนาการ

สมจิต ชิววีรธา (2639 : 79 - 83) ได้เสนอแนะว่า ผู้พูดที่ดีควรได้ศึกษา สังเกต และฝึกฝนในเรื่องต่อไปนี้

1. การใช้ถ้อยคำให้ตรงกับความหมาย เป็นการเลือกถ้อยคำให้ตรงกับเรื่องที่จะพูด เพื่อจะได้สื่อความหมายได้ดี เนื่องจากคำในภาษาไทยมีความหมายใกล้เคียงกันมาก จึงอาจจะทำให้สับสน หรือผิดความหมายที่ต้องการ
2. การใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับของบุคคลและการสื่อสาร เนื่องจากบุคคลมีระดับต่าง ๆ กัน
3. การใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องตามหลักภาษา เช่น การใช้ลักษณนาม การใช้คำบุพบทให้ถูกต้อง
4. การใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย การพูดในที่สาธารณะควรใช้ถ้อยคำที่เข้าใจกันโดยทั่วไป พยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์ที่เป็นวิชาการ เพราะผู้ฟังมีหลายระดับ แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้ ก็ควรอธิบายความหมายให้ชัดเจนด้วย เพื่อให้การสื่อความหมายได้ตรงกัน
5. หลีกเลี่ยงการพูดภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ การพูดภาษาไทยปนกับภาษาต่างประเทศ นอกจากจะทำให้ผู้ฟังบางส่วนไม่เข้าใจ
6. การใช้ถ้อยคำที่กะทัดรัด เป็นการใช้ถ้อยคำสั้น ๆ ตรงจุดหมาย ไม่ฟุ่มเฟือย ซ้ำซาก
7. การใช้คำพูดให้กระชับรัดกุม ผู้พูดไม่ควรใช้คำกำกวมหรือคลุมเครือ
8. การใช้สำนวนโวหาร การพูดในโอกาสต่าง ๆ นั้นจำเป็นต้องขยายความเพื่อเป็นการเน้นความ แต่ต้องระมัดระวังว่าการขยายความนั้นจะต้องไม่กลายเป็นความฟุ่มเฟือยไป เมื่อใช้แล้วต้องทำให้ข้อความสะอาดสวย กะทัดรัด รัดกุม ใช้แล้วได้สาระดี มีความหมายแจ่มแจ้งขึ้น ดังนั้นผู้พูดที่ดีจะต้องรู้จักสะสมถ้อยคำ สำนวนคำพังเพย สุภาษิต ตลอดจนโวหารต่าง ๆ แล้วจดบันทึกไว้ พร้อมทั้งจะนำมาใช้ได้ทุกเมื่อ
9. การออกเสียงถ้อยคำให้ถูกต้องและชัดเจน ในการพูดทุกโอกาสผู้พูดต้องออกเสียงให้ถูกต้องและชัดเจน โดยเฉพาะการออกเสียง ร และ ล และคำควบกล้ำให้ถูกต้อง การออกเสียงผิด นอกจากจะทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนแล้ว ยังทำให้ความไพเราะของภาษาหมดไปอีกด้วย
10. การพูดออกเสียงให้เต็มคำ การออกเสียงพูดควรออกเสียงให้เต็มคำ ไม่ควรออกเสียงเร็วรัวหรือรวบรัด ทำให้เสียงเพี้ยนไปจากเดิม และอาจจะทำให้เสียความ ทั้งยังทำให้ฟังดูไม่ไพเราะอีกด้วย

ทินวัฒน์ มฤตพิทักษ์ (ม.ป.ป. : 87) ได้ให้หลัก 10 ประการ ในการใช้ถ้อยคำไว้ดังนี้

1. ใช้คำให้ถูกหลักภาษาไทย
2. ออกเสียงตัว ร, ล และคำควบกล้ำให้ถูกต้องชัดเจน
3. ใช้ราชาศัพท์ถูกต้อง
4. ห้ามใช้คำซ้ำ คำสแลง คำภาษาถิ่น คำตลาด คำย่อ
5. ใช้คำหรือประโยคที่กินความกว้างเพื่อประหยัดเวลา

6. ตัดคำที่ฟุ่มเฟือยออก
7. ใช้คำให้ตรงความหมาย
8. หลีกเลี่ยงศัพท์ทางวิชาการ
9. ไม่ใช้คำต่างประเทศโดยไม่จำเป็น
10. ใช้คำให้เหมาะกับบุคคล

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (ม.ป.ป. : 46 - 53) ได้กล่าวถึง การใช้ถ้อยคำในการพูดไว้ว่า การใช้คำพูดอย่างประณีต รอบคอบ และถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาย่อมเป็นสิ่งที่จะชักนำผู้ฟังให้เข้าใจเรื่องที่พูดได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้พูดจึงต้องเข้าใจวิธีการใช้คำให้ถูกต้องเหมาะสม และควรหลีกเลี่ยงการใช้คำดังต่อไปนี้

1. การสร้างคำใหม่ เป็นการบัญญัติคำขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการสื่อสารคำเหล่านี้เป็นคำที่ใช้เฉพาะคนบางกลุ่ม ไม่นิยมใช้กันแพร่หลาย ถ้าผู้พูดนำเอาคำเหล่านี้มาใช้ ผู้ฟังทั่วไปอาจไม่เข้าใจ ทำให้การสื่อความหมายไม่บรรลุผลสำเร็จ

2. การใช้คำสแลง คำสแลงถือว่าเป็นภาษาที่ต่ำกว่ามาตรฐาน เพราะเป็นภาษาที่สร้างขึ้นใช้ในหมู่มชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น คำสแลงใช้พูดกันได้เฉพาะผู้ที่อยู่ในระดับเดียวกันหรือเพื่อนสนิทกัน จะใช้คำสแลงกับบุคคลทั่วไปไม่ได้เพราะถือว่าไม่สุภาพและบางครั้งผู้ฟังอาจไม่เข้าใจ คำสแลงนั้นจะทำให้สื่อความหมายกันไม่ได้

3. การใช้ภาษาที่มีความหมายกำกวม เป็นการใช้ภาษาที่ไม่กระชับ ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้ตีความไปได้หลายอย่าง ภาษาลักษณะนี้จะทำให้ผู้ฟังแล้วเกิดกลางแฉง บางครั้งทำให้เข้าใจเป็นอย่างอื่น ซึ่งไม่ใช่ความต้องการของผู้พูดการใช้ภาษาผิดอย่างนี้จะทำให้เกิดปัญหาในการพูดได้

4. การใช้คำภาษาต่างประเทศ การใช้คำภาษาต่างประเทศเข้ามา ประปนในประโยคภาษาไทยในขณะพูดนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ นอกจากคำศัพท์นั้นเป็นคำที่ยังไม่มีคำในภาษาไทยใช้แทน ทั้งนี้เพราะว่าการใช้คำภาษาต่างประเทศมาพูดนั้น บางครั้งผู้ฟังอาจฟังไม่เข้าใจก็ทำให้สื่อความหมายกันไม่ได้ การใช้คำภาษาต่างประเทศเข้ามาปนประโยค ในภาษาไทยนั้นอาจใช้ได้บ้างในบางโอกาส และต้องพิจารณาใช้กับกลุ่มบุคคลบางกลุ่มที่ผู้พูดแน่ใจว่าเราสามารถเข้าใจคำเหล่านั้น เพราะถ้าพูดแล้วผู้ฟังไม่เข้าใจหรือฟังไม่รู้เรื่องก็สื่อความหมายกันไม่ได้

5. การใช้ภาษาถิ่น ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่ใช้เฉพาะกลุ่มชนในถิ่นใดถิ่นหนึ่ง ผู้ที่ใช้ภาษาถิ่นเดียวกันก็จะสื่อความหมายกันได้สะดวก ภาษาถิ่นไม่ใช่ภาษามาตรฐานจึงไม่สามารถนำมาใช้กับคนทั่ว ๆ ไป การนำคำภาษาถิ่นเข้ามาใช้ปะปนกับการพูดภาษากลางหรือภาษามาตรฐานจึงไม่ควรทำ เพราะจะทำให้ผู้ฟังไม่ศรัทธาในตัวผู้พูด ผู้พูดอาจกลายเป็นตัวตลกไปและบางครั้งผู้ฟังอาจไม่เข้าใจภาษาที่ผู้พูดพูดก็ได้

6. การใช้คำฟุ่มเฟือย คือ การใช้คำมากกว่าความจำเป็น เพราะว่าการพูดนั้นต้องสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจตรงตามที่ต้องการในเวลาอันสั้น ดังนั้นเวลาพูดผู้พูดอาจใช้คำพูดเพียงสั้น ๆ ผู้ฟังก็สามารถเข้าใจได้แล้ว แต่ผู้พูดบางคนอาจนำคำอื่นมาเสริมเข้าเป็นทำนองคำซ้อนทำให้มี

คำเพิ่มขึ้น แต่ความหมายคงเดิม ผู้พูดไม่ควรทำในลักษณะเช่นนี้ ผู้พูดควรใช้คำแต่เพียงแต่ให้สามารถสื่อความหมายกันได้ง่ายก็พอแล้ว

7. การใช้คำผิดหน้าที่ การใช้คำผิดหน้าที่นี้ความจริงเป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างสำนวนโวหารขึ้นมาใหม่โดยการใช้คำเดิม แต่นำมาใช้อีกลักษณะหนึ่ง ทำให้ความหมายแปลกไปจากเดิม การใช้คำผิดหน้าที่นี้อาจเป็นการทำให้ผู้ฟังสะดุดใจในความแปลกใหม่ของการใช้ภาษา แต่เป็นการทำให้ภาษาผิดรูปแบบเดิม เพราะใช้คำผิดหน้าที่ ผิดความหมาย ประการที่สำคัญคือบางครั้งอาจทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจศัพท์สำนวนที่ผู้พูดสร้างขึ้นใหม่ก็ได้

8. การใช้คำไม่สุภาพ หรือคำพูดที่มีความหมายสองง่ามสองแง่ คำไม่สุภาพเป็นคำที่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาพูดอยู่แล้ว แต่ผู้พูดบางคนอาจนำมาใช้ บางครั้งอาจพูดโดยการใช้อารมณ์ชั่ววอกเพื่อพูดปลุกเร้าผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกและความคิดเห็นคล้ายตามผู้พูด หรือในบางครั้งผู้พูดใช้พูดเพื่อให้ผู้ฟังสนใจและเกิดความตลกขบขัน การใช้คำพูดในลักษณะนี้เป็นการพูดที่ไม่ดีนำมาใช้พูดโดยทั่วไปไม่ได้ เพราะจะเป็นการพูดที่ชี้ให้เห็นอารมณ์และนิสัยของผู้พูดโดยเด่นชัด เป็นการไม่รู้จักเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสม

9. การใช้คำย่อ ผู้พูดบางคนได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะพูด มาจากสิ่งพิมพ์หรือเอกสารต่าง ๆ บางครั้งสิ่งพิมพ์หรือเอกสารเหล่านั้นใช้คำย่อหรืออักษรย่อ ผู้พูดก็นำเอาคำย่อหรืออักษรย่อเหล่านั้นมาใช้ ทั้ง ๆ ที่เป็นตัวย่ออยู่ บางครั้งอาจใช้ได้แก่คำย่อนั้นเป็นคำที่คนทั่วไปรู้จักกันคืออยู่แล้ว เช่น ส.ส., ล.ส.ข., ต.ช.ด., เป็นต้น แต่ถ้าเป็นคำที่ไม่ค่อยใช้แพร่หลายจะทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ ดังนั้นคำใดที่เป็นคำย่อหรืออักษรย่อ ผู้พูดควรพูดให้เป็นคำที่สมบูรณ์หรือคำที่เต็มรูป เพื่อจะได้สะดวกในการสื่อความหมาย

10. การใช้คำที่เป็นสัญลักษณ์ การใช้คำพูดที่เป็นสัญลักษณ์ เป็นวิธีการเดียวกับการใช้คำสร้างใหม่ เพราะจะมีคำเกิดขึ้นใหม่ แต่เป็นรูปแบบของการใช้สัญลักษณ์ แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้าคำนั้นเป็นคำที่คนทั่วไปทราบ การพูดนั้นก็สื่อความหมายกันได้ เช่น แสงเทียน กาทงส์ ดอกทศกัญญา เป็นต้น แต่ถ้าคำใดที่รู้จักเฉพาะผู้ฟังบางกลุ่ม บางระดับ คำนั้นถ้านำมาพูดก็จะทำให้ผู้ฟังทั่ว ๆ ไปไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิดไปได้

จากหลักการใช้ถ้อยคำดังกล่าวมานี้ สรุปได้ว่า ผู้พูดจะต้องรู้จักใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องเหมาะสมตามหลักภาษาเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายตรงตามที่ต้องการสื่อ เลือกใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ร่วมและเห็นภาพพจน์ และรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำที่ดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง นอกจากนี้ผู้พูดควรหลีกเลี่ยงลักษณะการใช้ถ้อยคำที่เป็นปัญหาต่อการพูด

2. หลักการใช้เสียงประกอบการพูด

เสียงเป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงการพูด การใช้เสียงที่ถูกต้องจะช่วยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดไปยังผู้ฟังให้เข้าใจได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้พูดจึงควรศึกษาการใช้เสียงที่ถูกต้อง และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ

นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะหลักสำคัญในการใช้เสียงประกอบการพูดไว้ ดังนี้

นิพนธ์ ศศิธร (2528 : 161 - 163) ได้ให้หลักในการใช้เสียงประกอบการพูดไว้ดังนี้

1. เสียงต้องดังพอ ผู้พูดจะต้องพูดให้คนฟังได้ยินทุกคนและตลอดเวลา แต่จะให้ดังเพียงใดแล้วแต่สถานการณ์ เช่น สภาพของห้อง สภาพแวดล้อมนอกที่บรรยาย เสียงรบกวนจากภายนอก ขนาดคนฟังมากหรือน้อย และมีเครื่องขยายเสียงหรือไม่อย่างไร เสียงที่ดังได้ยินได้ตลอดเวลา นอกจากจะช่วยสร้างความเข้าใจแล้ว ยังมีส่วนเรียกร้องความสนใจได้มาก แต่ก็ไม่ควรให้ดังจนเกินความต้องการ ทั้งนี้ แล้วแต่บุคลิกภาพของผู้พูดและสาระสำคัญของการพูด จะปรับให้ได้ผลดีเหมาะสม ต้องอาศัยความระมัดระวังและประสบการณ์อยู่บ้าง

การฝึกฝนให้พูดดังขึ้นสามารถทำได้โดย ประการแรก ให้ยึดตัวตรง เพื่อให้กล้ามเนื้อที่บังคับลมหายใจทั้งสองข้างขยายตัวเต็มที่ ไม่ถูกกดหรือบีบข้างใดข้างหนึ่ง ประการที่สอง ควรหายใจลึก ๆ กว่าปกติ เพื่อให้ลมเข้าไปอุดอยู่ในปอดมากเพียงพอ

2. เสียงจะต้องมีท่วงทำนองน่าสนใจ เสน่ห์ของการพูดอยู่ที่ท่วงทำนองสูง ๆ ต่ำ ๆ มีระดับเสียงแตกต่างกันออกไป การเปลี่ยนระดับเสียงทำได้สองวิธี คือ เปลี่ยนโดยฉับพลัน เช่น เสียงดังแล้วก็ค่อยลงทันทีเพื่อให้ชัดเจนหรือค่อยเปลี่ยนระดับเสียงตามลำดับ การเปลี่ยนระดับเสียงเพื่อให้มีท่วงทำนองนี้ไม่ควรให้ถึงขนาดจนกลายเป็นการเรียกร้องให้สนใจในความไพเราะหรือน่าฟังของเสียงนั้นโดยตรง ควรจะให้มันเป็นเครื่องนำไปสู่ความสนใจในเนื้อหาพูดนั้น

3. เสียงจะต้องเป็นเสียงแท้ที่เสนาะหู ถ้าไม่มีความผิดปกติเกี่ยวกับอวัยวะเสียงแล้ว น้ำเสียงที่เปล่งออกมามักจะมีลักษณะเป็นเสียงแท้ตามธรรมชาติ ถ้าเสียงแหบแห้ง ขึ้นจมูก เครือปนกับลมหายใจ ผิดพลาด เหล่านี้เป็นเสียงไม่บริสุทธิ์ที่ต้องหาทางแก้ไข

เสียงมีคุณสมบัติถ่ายทอดอารมณ์ นักพูดที่ดีย่อมต้องฝึกฝนให้สามารถถ่ายทอดเสียงเป็นอารมณ์ต่าง ๆ ได้ด้วย ถ้าสามารถทำได้อย่างแนบเนียนจะช่วยให้การพูดน่าสนใจ จริงจัง และเป็นธรรมชาติยิ่งขึ้น

4. เสียงควรมีช่วงเวลาแตกต่างกันพอ ช่วงเวลาหมายถึงรวมถึงเสียงที่เปล่งออกมา และการหยุดนิ่งสลับกันไปมาตลอดการพูดทั้งหมด การหยุดนิ่งระหว่างช่วงต่อระหว่างคำบางคำ หรือวลีบางวลีโดยตั้งใจ เรียกว่าการหยุดเว้นระยะ ถ้าหยุดโดยไม่ได้ความมุ่งหมายเป็นการหยุดชะงัก การเน้นเสียงสูงเสียงต่ำเรียกว่าจังหวะหรือลีลา ช่วงเวลาการเปล่งเสียงแต่ละคำเรียกว่าปริมาณ จำนวนคำพูดในหนึ่งนาทีเป็นอัตรา

6. เสียงจะต้องมีความชัดเจนและถูกต้องพอ นักพูดที่ดีจะต้องใช้เสียงให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับรอง ควรศึกษาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน และการใช้เสียงนั้นก็เน้นให้ชัดเจนเกินไปก็อาจทำให้ผู้ฟังสนใจกับถ้อยคำหรือเสียงนั้นมากกว่าสาระสำคัญที่พูด ดังนั้นผู้พูดจึงไม่ควรเน้นเสียงให้ชัดเจนจนเด่นชัด

อำเภอ สุจริตกุล และธิดา โมสิกรัตน์ (2531 : 407 - 409) ได้ให้หลักในการใช้เสียงประกอบการพูดไว้ ดังนี้

1. เสียงที่พูดมีความดังพอที่จะได้ยินทั่วถึงกัน ผู้พูดนั้นไม่ควรพูดดังเกินไป เพราะผู้ฟังจะรำคาญ แต่ถ้าพูดค่อยเกินไปผู้ฟังก็ไม่ได้ยินและจะหมดความสนใจ ถ้าหากในขณะที่มีเสียงรบกวน ผู้พูดก็จะต้องเปล่งเสียงให้ดังขึ้นอีก หรือบางครั้งอาจหยุดพูดจนกว่าเสียงรบกวนจะหมดไป ซึ่งการรับความดังของเสียงว่าจะดังขนาดไหนจะต้องพิจารณาถึงกลุ่มผู้ฟังว่ามีมากน้อยเพียงใดสถานที่พูดนั้นมีเสียงรบกวนหรือไม่ ถ้าใช้เครื่องขยายเสียงไม่ควรพูดดังมาก หรือจ่อปากใกล้เครื่องขยายเสียง เพราะจะเกิดเสียงที่แสบแก้วหูไม่น่าฟัง ในขณะที่พูดอาจพูดให้เสียงดังบ้างค่อยบ้างตามความเหมาะสมของวัตถุประสงค์และสาระที่พูด ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังจับความหมายของสิ่งที่พูดได้และยังดึงดูดความสนใจของผู้ฟังด้วย

2. ปรับระดับความแหลมทึมของเสียง ความแหลมทึมของเสียงขึ้นอยู่กับอวัยวะในการออกเสียง ผู้ที่มีเสียงสูงเกินไปควรปรับให้เสียงต่ำลงบ้าง เพราะเสียงสูงจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกเหนื่อย ส่วนผู้ที่มีเสียงต่ำมาก ๆ ควรพยายามพูดให้เสียงสูงขึ้น เพราะเสียงต่ำจะทำให้ผู้ฟังเกิดความง่วงเวลาพูดเราควรปรับเสียงให้มีระดับความแหลมทึมพอเหมาะ ฟังดูแจ่มใส เป็นธรรมชาติเท่าที่จะทำได้และจะต้องมีการเปลี่ยนระดับเสียงสูงต่ำเป็นบางขณะด้วย อย่าพูดเสียงเดี๋ยวน้อย ๆ อยู่ตลอดเวลา

3. เปลี่ยนเสียงในอัตราที่พอเหมาะ การพูดเร็วเกินไปผู้ฟังจะตามไม่ทัน แต่ถ้าพูดช้าเกินไปจะทำให้เกิดความง่วงเหงาหาวนอน ซึ่งทั้งสองแบบนี้ทำให้การสื่อความหมายไม่ได้ผลเต็มที่ อัตราการเปล่งเสียงพูดที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 125 - 150 คำต่อนาที ผู้ที่พูดเร็วหรือช้าเกินไปควรฝึกฝนที่จะเปล่งเสียงพูดให้อยู่ในอัตราที่พอเหมาะ ซึ่งจะต้องหมั่นฝึกฝนจนกลายเป็นความเคยชิน การจะเปล่งเสียงพูดเร็วหรือช้านั้นต้องคำนึงถึงเรื่องที่พูดด้วย ถ้าเป็นเรื่องวิชาการ เรื่องยาก ๆ ควรพูดให้ช้าลง แต่ถ้าเป็นเรื่องเบาสมองพูดให้เร็วขึ้นได้ ผู้พูดไม่ควรเปล่งเสียงในอัตราเดียวกันทั้งเรื่อง ควรสังเกตปฏิกริยาของผู้ฟังและบรรยากาศในห้องประชุม แล้วปรับอัตราการพูดเร็วช้าให้เหมาะสม ใช้ลีลาของเสียง เช่น ขึ้นเสียงลดเสียง ชัดเสียง ตะเบ็งเสียง หยุดชั่วคราว ลากเสียง เป็นต้น ประกอบเพื่อให้เหมาะสมกับข้อความที่พูด

4. ออกเสียงถูกต้องชัดเจน ผู้พูดจะต้องฝึกออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน เสียงที่เป็นปัญหามากในเวลารพูด ได้แก่ การออกเสียง ร ล เสียงควบกล้ำ เช่น กว ขว คว ทร เสียงขึ้นจมูก นอกจากนี้ในเวลารพูดควรออกเสียงให้ครบถ้วนอย่าย่อคำให้สั้นพูดรวบเร็ว หรือพูดผิดเพี้ยนไปจากภาษาที่ถูกต้อง

เช่น คำว่า กิโลกรัม พูดว่า "โล" มหาวิทยาลัย พูดว่า "มหาลัย" กรมวิทยาศาสตร์ พูดว่า "กรมวิทยาศาสตร์" เป็นต้น การฝึกเปล่งเสียงให้ชัดถ้อยชัดคำ และมีชีวิตชีวาเป็นเรื่องสำคัญและถ้าไม่จำเป็นไม่ควรจะเปล่งเสียง เอ้อ อ้า ออกมาเพราะจะเสียเวลาและทำให้ผู้ฟังรำคาญด้วย

5. เสียงมีคุณภาพ เสียงก้อง เสียงแหบ เสียงแจ่มใส เสียงกังวาน เหล่านี้ขึ้นกับคุณภาพของอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง เพื่อให้เสียงมีคุณภาพที่ดีอยู่เสมอ ผู้พูดควรรู้จักควบคุม การผ่อนคลายเข้าและออกให้ถูกวิธี พยายามรักษาสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรักษาอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงให้เป็นปกติอยู่เสมอ นอกจากนี้คุณภาพของเสียงยังมีส่วนสัมพันธ์กับอารมณ์และสภาพจิตใจของผู้พูดด้วย เช่น ถ้ามีความตื่นเต้น ไม่เชื่อมั่นในตนเอง เสียงที่ออกมาจะสั้นและเบา เพราะอารมณ์ที่เกิดขึ้นทำให้กล้ามเนื้อ และอวัยวะที่ออกเสียงบีบตัว หรือเมื่อโกรธเสียงจะสั้นเครือ ถ้าผู้พูดมีอารมณ์ดี มีความมั่นใจในตนเอง ก็จะมีิริยาท่าทางสบาย ๆ อวัยวะออกเสียงก็ได้ใช้เต็มที่ เสียงที่ออกมาจะน่าฟัง เป็นต้น ดังนั้นในการพูดถ้าผู้พูดเข้าใจเรื่องที่ถูกอย่างแจ่มชัดและมีอารมณ์ร่วมไปกับเนื้อหาที่พูดแล้ว คุณภาพของเสียงที่เปล่งออกมาจะแสดงความรู้สึภายในให้ผู้ฟังรับรู้ด้วย ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพูดมาก

นิธิ สตะเวทิน (2534 : 69 - 71) ได้ให้หลักการใช้เสียงประกอบการพูด ดังนี้

1. ลักษณะเสียงที่ดีควรอยู่ระหว่างกลางของเสียงอ่านกับเสียงคุย ในการพูดหากใช้เสียงออกมาในลักษณะเสียงอ่านจะเกิดความกระด้าง ะมัดระวังเกินไป ไม่เป็นธรรมชาติ มีลักษณะคล้ายการท่องจำมาพูด ส่วนการพูดที่ออกเสียงออกมาในลักษณะการคุยก็ฟังดูไม่มีสำเนียงน่าสนใจนัก ดังนั้นเสียงพูดที่ดีน่าฟัง คือ เสียงที่อยู่ระหว่างกลางของเสียงอ่านกับเสียงคุย

2. เสียงที่พูดควรจะต้องมีความดังพอสมควร ให้ผู้ฟังทุกคนได้ยินชัดเจนทุกถ้อยคำตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจและเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟังได้มาก ความเร็ว กาลัง และทางเสียงจะต้องมีความสมดุลกัน คือ ไม่เร็ว รัวหรือช้าเกินไป ไม่ดังหรือเบาเกินไป ไม่ลากทางเสียงให้ยาวจนเกินไป หรือห้วนจนเกินไป เสียงนั้นจะต้องมีความชัดเจน พอเหมาะ เวลาออกเสียงถ้อยคำจะต้องให้ถูกต้องตามความนิยมของสังคม

3. เสียงที่พูดต้องเป็นเสียงที่แจ่มใส มีชีวิตชีวา กระตือรือร้น นุ่มนวลชวนฟัง มีท่วงทำนองน่าสนใจ เส้นโค้งของการพูดอยู่ที่ท่วงทำนองสูง ๆ ต่ำ ะดับเสียงที่แตกต่างกันไปทำให้ผู้ฟังรู้สึกนิยมชมชอบและนับถือในตัวผู้พูด โดยปกติแล้วน้ำเสียงของผู้พูดสามารถที่จะบอกถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูดได้ดี ถ้าหากผู้พูดรู้สึกยินดีที่จะพูด เสียงที่พูดนั้นจะสะท้อนทัศนคติและความรู้สึกออกมาให้เห็นเสมอ ดังนั้นในขณะที่พูด ผู้พูดควรแสดงให้เห็นความเคารพที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังโดยทางเสียงด้วย

4. เสียงที่พูดนั้นจะต้องให้เข้ากับกาลและเทศะ นั่นก็คือต้องปรับให้เหมาะสมกับโอกาส ปริมาณสถานที่และองค์ประกอบของผู้ฟัง ต้องปรับให้เหมาะสมทั้งกับอารมณ์ของผู้ฟังและกับความมุ่งหมายของผู้พูดเองด้วย ถ้าหากในสถานทีนั้น ๆ เป็นสถานที่ที่เงียบสงบ ผู้พูดควรลดระดับเสียงให้เบาลง ถ้าสถานที่

นั้นมีเสียงรบกวนอยู่ภายนอก ผู้พูดต้องพูดดังขึ้นกว่าเดิม อาจกล่าวได้ว่าความดังหรือนุ่มของเสียงขึ้นอยู่กับสถานที่ที่พูดและความต้องการของผู้ฟัง แต่ต้องจริงจัง นอกจากนี้ผู้พูดควรคำนึงถึงความยากง่ายของเรื่องที่จะพูดอีกด้วย ถ้าหากว่าเรื่องที่พูดนั้นเป็นหลักการทางวิชาการหรือวิทยาศาสตร์ ผู้พูดอาจจะต้องพูดให้ช้าลง ถ้าเรื่องที่พูดเป็นเรื่องสนุกเบาสมองและเข้าใจง่าย ผู้พูดควรจะพูดให้เร็วขึ้น ถ้าเป็นเรื่องเศร้า ควรพูดเสียงเศร้า ถ้าเป็นเรื่องชวนฉมนควรลดเสียงให้ค่อยลง พูดช้าลงเมื่อใช้ความคิดและเน้นเสียงเฉพาะคำที่สำคัญ ใช้สลับกันไปมาให้เหมาะกับเนื้อหาและอารมณ์ แต่โดยปกติแล้วอัตราการพูดที่เหมาะสม คือ การพูดในอัตรา 120 - 180 คำต่อนาที

5. เสียงพูดที่ดีต้องไม่เป็นเสียงระดับเดียวเนือย ๆ (monotonous) ไม่น่าสนใจตลอดไป เพราะอาจก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือความรำคาญแก่ผู้ฟัง ความเข้าใจก็น้อยลง การพูดควรมีเสียงสูงต่ำ เน้นหนักเบาอย่างที่เรพูดคุยสนทนากันอย่างมีชีวิตชีวา ผู้ที่มีเสียงสูงเกินไป ควรจะลดเสียงให้ต่ำลง เพราะเสียงที่สูงเกินไปจะทำให้ผู้ฟังเกิดความตึงเครียดและเหนื่อย ส่วนผู้ที่มีเสียงต่ำมาก ก็ควรจะพูดให้มีเสียงสูงขึ้น เพราะเสียงที่ต่ำมากมักจะเป็นบ่อเกิดแห่งความเบื่อหน่ายและง่วงนอน

6. เสียงพูดที่ดีชัดเจนและถูกอักขระวิธีเป็นเสียงที่ดี ยิ่งพูดด้วยเสียงที่ใช้วรรณยุกต์อย่างถูกต้อง นอกจากจะทำให้เกิดความไพเราะน่าฟังแล้วยังแสดงถึงความอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ

7. ต้องออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดข้อความหรือคำที่มีอักษรควบกล้ำ ได้แก่ /ร/ /ล/ /ว/ /กว/ /คว/ /ชว/ เช่น ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่ บับปรุงเปียนแปง และออกเสียงคำต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เช่น ประสพการณ์ (ประ-สบ-กาน) สมรรถภาพ (สะ-มัด-พะ-พาบ) โดยไม่ควรนำเอาสำเนียงหรือการออกเสียงของภาษาต่างประเทศมาใช้

8. เสียงจะต้องเป็นเสียงแท้ตามธรรมชาติ (ยกเว้นเปลี่ยนเสียงให้เข้ากับเนื้อเรื่อง) นักพูดที่ดี ย่อมฝึกฝนจนสามารถถ่ายทอดอารมณ์ออกมาเป็นน้ำเสียงธรรมชาติได้อย่างแนบเนียน ซึ่งจะช่วยให้การพูดจริงจังและน่าสนใจยิ่งขึ้น

9. เสียงพูดที่ดีต้องมีลักษณะเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งแสดงได้ด้วยการพูดด้วยอารมณ์ที่มั่นคง ไม่วิตกกังวล ประหม่า ทวาดกลัว โกรธหรือฉุนเฉียวง่าย เพราะจะทำให้เสียงสั่นหรือขาดหายเป็นห่วง ๆ

10. ผู้พูดควรพูดด้วยน้ำเสียงที่มีความจริงใจ อ่อนน้อมและเป็นกันเอง คล้ายการสนทนากันฉันท์มิตร ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกอบอุ่นและนิยมชมชอบ

11. พยายามไม่พูดเอื้อ...อ้า แบนว่า... เพราะจะทำให้เสียเวลา เสียวรสชาติของการพูด และผู้ฟังรำคาญหู ถ้าติดขัดควรเว้นจังหวะหรือหยุดพูดเป็นครั้งคราวจะดีกว่า

12. อย่าพูดเสียงรัวเร็ว เพราะจะทำให้ฟังไม่เพราะ เช่น ดิฉันเป็นเด็กน มหาวชิยาลัย เป็น มหา-ลัย/มหาลัย โรงพยาบาล เป็น โรงบาล

สมจิต ชิวปรีชา (2539 : 55 - 58) ได้ให้หลักการใช้เสียงและน้ำเสียงไว้ ดังนี้

1. พูดยังเสียงดังฟังชัด เสียงที่พูดของผู้พูดควรมีความดังพอเหมาะ คือ ดังพอที่จะให้ผู้ฟังได้ยินทั่วกันทุกคน และตลอดเวลา อย่างไรก็ตามเสียงจะดังมากน้อยเพียงใดก็แล้วแต่สถานการณ์ เช่น สภาพห้องที่บรรยาย สภาพแวดล้อม เสียงรบกวนจากภายนอก จำนวนผู้ฟัง และมีเครื่องขยายเสียง เป็นต้น

2. พูดยังเป็นจังหวะพอเหมาะ จังหวะการพูดจะต้องพอเหมาะ ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป การพูดเร็วเกินไปผู้ฟังอาจตามไม่ทันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดเกี่ยวกับวิชาการหรือพูดให้ความรู้ เพราะผู้ฟังต้องการช่วงเวลาสำหรับคิดตามไปด้วย วิธีพูดให้ได้จังหวะพอดีคือผู้ที่การหัดพูดหรือหัดอ่านเป็นประโยค ๆ ผิดการเว้นวรรคตอนให้ถูกต้อง พูดยังชัดเจน อย่าให้คำขาดเป็นห้วง ๆ อย่าให้เกิดการพูดซ้ำประโยค

3. พูดยังมีน้ำเสียงน่าฟัง ผู้พูดควรปรับปรุงน้ำเสียงเพื่อให้บุคลิกภาพของเสียงดีขึ้น เสียงที่ผิดธรรมชาติ หรือฟังแล้วไม่เสนาะหูก็ต้องมีการแก้ไข เช่น เสียงแหลมเล็ก ก็ต้องลดระดับเสียงลง ส่วนคนเสียงแหบห้าว ก็ต้องพยายามพูดยังเสียงแหบหรือห้าวน้อยลง

4. พูดยังมีท่วงทำนองน่าสนใจ ผู้พูดควรเปล่งเสียงพูดอย่างมีท่วงทำนองสูง ๆ ต่ำ ๆ มีระดับเสียงที่แตกต่างกันไป มีการเน้นหนักเบา ทอดจังหวะ ช้า หรือหยุดอย่างเหมาะสม อย่าพูดราบเรียบระดับเสียงทำนองเดียวกันตั้งแต่ต้นจนจบ และในทางตรงกันข้ามหากผู้พูดเปล่งเสียงเกินไป จะทำให้ผู้ฟังคิดว่าเป็นเรื่องตลกขบขัน

5. พูดยังชัดเจนถูกต้อง การพูดถูกต้องชัดเจนจะช่วยให้การสื่อความหมายถูกต้องตรงความประสงค์ของผู้พูด โดยเฉพาะการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำ แต่การออกเสียงนั้นก็ไม่ควรเน้นให้ชัดเจนจนเด่นเกินไป

6. พูดยังออกเสียงให้เต็มคำ การออกเสียงพูด ควรออกเสียงให้เต็มคำ ไม่ควรออกเสียงเร็วเร็วหรือรวบรัด ทำให้เสียงเพี้ยนไปจากเดิม และอาจจะทำให้เสียความ ทั้งยังทำให้ฟังดูไม่ไพเราะอีกด้วย

7. หลีกเลี่ยงการพูดที่มีเสียง เอื้อ - อ้า ผู้พูดที่ดีควรพยายามหลีกเลี่ยงและตัดเสียง เอื้อ - อ้า ให้เหลือน้อยที่สุด หรือให้หมดไป เพราะเสียง เอื้อ - อ้า ทำให้ผู้ฟังเกิดความรำคาญ และยังแสดงถึงความไม่พร้อม และการประมาทของผู้พูด

จากหลักการใช้เสียงประกอบการพูดดังกล่าวมานี้ สรุปได้ว่า การใช้เสียงประกอบการพูดนั้น ผู้พูดจะต้องออกเสียงถ้อยคำให้ถูกต้อง รู้จักปรับเสียงพูดให้เหมาะสมกับสาร โอกาส สถานที่ และผู้ฟัง และรู้จักแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้เสียงประกอบการพูด เพื่อให้การพูดมีประสิทธิภาพ

3. หลักการใช้ท่าทางประกอบการพูด

การใช้ท่าทางประกอบการพูดเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพูดสัมฤทธิ์ผล ถ้าผู้พูดแสดงกิริยาอาการประกอบการพูดได้ดีก็จะเป็นการเสริมความหมาย เน้นน้ำหนักให้แก่คำพูดของผู้พูดมากขึ้น (สมจิต ธิวบริธา, 2539 : 47) ดังนั้นผู้พูดจึงควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการการใช้ท่าทางประกอบการพูด เพื่อใช้ท่าทางประกอบการพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นักการศึกษาหลายคนได้ให้หลักการการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ ดังนี้

ประสงค์ ราชนสุข (2530 : 199 - 204) ได้ให้แนวทางในการฝึกทักษะขั้นพื้นฐานด้านการใช้ท่าทางไว้ดังนี้

1. การเคลื่อนที่ โดยธรรมชาติของมนุษย์ย่อมสนใจสิ่งเคลื่อนไหวได้ ดังนั้นผู้พูดที่รู้จักการเคลื่อนไหวที่เหมาะสม นับแต่การเดินเข้าสู่สถานที่ที่พูด การเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง หรือการขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวขณะพูดของผู้พูด ย่อมเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟังและทำให้ผู้ฟังตื่นตัวในการฟังได้ ฉะนั้นผู้พูดควรฝึกฝนเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ ดังนี้

1.1 การเดิน ควรเดินขึ้นเวทีหรือสถานที่พูดด้วยจังหวะมีเท้าที่พอเหมาะ ไม่เร็วหรือช้าเกินไป แต่มีลักษณะกระปรี้กระเปร่า กระตือรือร้นและมั่นใจในตัวเอง ไม่ควรเดินขึ้นเวทีในลักษณะทอดน่อง เอื้อระเหยย กระมิดกระเมี้ยน กระดากอวย แต่ก็ไม่ควรกระฉับกระเฉงมากจนเกินไปถึงกับวิ่งหรือกระโดดขึ้นเวที

1.2 การเคลื่อนที่จากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่ง หรือการขยับเขยื้อนตัวขณะพูดทำได้ในกรณีต่อไปนี้

1.2.1 เมื่อต้องการสาธิต หรือแสดงกรรมวิธีใด ๆ ประกอบการพูด

1.2.2 เมื่อต้องใช้สื่อหรือสื่อทัศนูปกรณ์อื่น ๆ เช่น สไลด์โปสเตอร์ แผนภูมิ หรือเดินไปที่จุดสำคัญบนแผนที่ เป็นต้น

1.2.3 เมื่อต้องการเน้นถึงความสำคัญของสิ่งที่กำลังพูด (ผู้พูดมักก้าวออกไปข้างหน้าสู่ผู้ฟัง)

1.2.4 เมื่อพูดประเด็นความคิดแรกจบแล้ว และจะเริ่มประเด็นความคิดใหม่ต่อไป (ผู้พูดมักจะก้าวออกไปด้านข้างตัวผู้พูด)

1.2.5 เมื่อพูดผ่านไมโครโฟนประเภทที่ไม่ได้ตั้งอยู่กับที่ (ในกรณีที่ต้องพูดผ่านไมโครโฟน ซึ่งตั้งอยู่กับที่ ผู้พูดควรระวังที่จะไม่เคลื่อนที่ไปมาบ่อย ๆ เพราะจะทำให้เสียงขาด ๆ หาย ๆ ก่อความรำคาญให้ผู้ฟัง)

2. การทรงตัว การทรงตัวในการพูดเป็นสิ่งสำคัญ ผู้พูดควรทรงตัวในท่าปกติเป็นธรรมชาติ แต่ดูมั่นคงและสง่าผ่าเผย ไม่ควรปล่อยตัวตามสบายจนไม่น่าดู หรือเกร็งตัวจนดูน่าอึดอัดแทน

ถ้าผู้พูดนั่งพูด ก็ควรนั่งหลังตรง วางมือซ้อนกันบนตัก หรืออาจวางข้อศอกไว้บนโต๊ะถ้ามีโต๊ะอยู่ข้างหน้า อาจโน้มตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย ไม่ควรนั่งตามสบาย เช่น นั่งเท้ากาง นั่งไขว่ห้างสูง นั่งกะดิกขา นั่งเอนตัวไปข้างหน้า หรือข้างหลังมากเกินไป เป็นต้น

ถ้าผู้พูดยืนพูด ควรยืนอย่างสง่า ปล่อยน้ำหนักตัวลงบนขาทั้งสองข้างเท่า ๆ กัน ควรยืนส้นเท้าชิดปลายเท้าเปิด หรือวางเท้าเหลื่อมกันเล็กน้อย ปล่อยแขนตามสบาย มืออาจประสานกันอยู่ด้านหน้าก็ได้ ถ้าต้องยืนพูดนาน ๆ ก็อาจหย่อนขาข้างหนึ่งในท่าพักเพื่อเปลี่ยนอิริยาบถสักครู่ แล้วกลับมายืนในท่าเดิม การเปลี่ยนอิริยาบถต่าง ๆ ของผู้พูดขณะอยู่บนเวทีพูดควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ โดยเฉพาะการทรงตัวควรให้อยู่ในลักษณะสมดุลเพื่อให้แสดงสง่างามเป็นที่เชื่อถือแก่ผู้ฟัง

3. การแสดงกิริยาอาการ การแสดงกิริยาอาการในขณะที่พูด ได้แก่ การใช้มือ แขน ไหล่ ศีรษะ สีหน้า และการเคลื่อนไหวลำตัว เหล่านี้สามารถสื่อความหมายแทนถ้อยคำหรือช่วยเน้นและเสริมคำพูดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้พูดควรฝึกฝนให้ใช้ได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมชาติ ดังนี้

3.1 การใช้มือ มีหลายลักษณะดังต่อไปนี้

3.1.1 การชี้ คือ การใช้นิ้วชี้ในขณะที่พูดเพื่อแสดงตำแหน่ง ทิศทาง หรือเรียกร้องให้ผู้ฟังสนใจในความคิด หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต้องการให้ผู้ฟังปฏิบัติตามที่ผู้พูดเสนอแนะก็ได้ เช่น ชี้ไปทางซ้ายขวาหน้าหลังเพื่อบอกทิศทาง ชี้ขึ้นข้างบนในระดับสายตาเพื่เน้นจุดสำคัญที่กล่าวถึง ชี้ไปยังผู้ฟังเพื่อเรียกร้องให้สนใจในจุดที่ทุกคนควรรับทราบ แต่พึงระวังอย่าไปชี้หน้าผู้ฟังตรง ๆ จะเป็นการเสียมรรยาท

3.1.2 การหมายฝ่ามือ อาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ หมายฝ่ามือในลักษณะให้ เช่น เมื่อพูดถึงความคิดใหม่ หรือหลักการที่ผู้พูดเสนอแก่ผู้ฟัง อีกลักษณะหนึ่งคือ หมายฝ่ามือในลักษณะรับ เช่น เมื่อต้องการขอความคิดเห็นหรือความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้ฟัง

3.1.3 การคว่ำมือ เป็นลักษณะปฏิเสธหรือการไม่เห็นด้วย ไม่ยอมรับความคิดเห็นนั้น ๆ การคว่ำมือนี้อาจคว่ำมือลงพร้อมทั้งส่ายไปมากก็ได้ แต่ควรระวังให้ข้อศอกชิดลำตัว มิฉะนั้นจะดูน่าขำ

3.1.4 การตั้งฝ่ามือ เป็นลักษณะการแบ่งแยก หรือแบ่งออกเป็นหลายส่วน เพื่อให้ผู้ฟังเห็นความแตกต่างของส่วนต่าง ๆ

3.1.5 การหมายมือ คือ การหมายฝ่ามือแล้วกวาดออกไปจากตัวหรือกวาดเข้าหาตัว เช่น เมื่อแสดงอาการเชิญให้เข้ามาก็หมายมือเข้าหาตัว แต่เมื่อจะบอกทางไปทางใดก็หมายมือไปทางนั้น

3.1.6 การใช้กำปั้น เมื่อต้องการแสดงความรู้สึกรุนแรง เช่น แสดงความขุ่นเคือง ความหนักแน่น หรือการตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว ผู้พูดอาจชูกำปั้น ทุบกำปั้นลงบนโต๊ะหรือบนฝ่ามืออีกข้างหนึ่ง เพื่อประกอบคำพูดว่า "เราจะต้องต่อสู้ในเรื่องนี้จนถึงที่สุด" เป็นต้น

3.1.7 การตะโกนหรือตบโกล การตะโกนผู้ฟังเป็นการเตือนให้สงบสติอารมณ์ หรืออาจตบโกลเบา เป็นการเตือนสติหรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ซึ่งอาจใช้ในการฝึกพูดคุยกับเพื่อนฝูง เป็นการส่วนตัว แต่ถ้เป็นการพูดในที่ประชุมก็อาจทำอาการตะโกนตบลงไปในอากาศประหนึ่งว่ามีโกลของใครคนหนึ่งตรงนั้น เป็นต้น

3.1.8 การใช้มือและแขน

การใช้มือและแขนมักใช้ในการพูดบรรยายหรือพูดพรรณนา เกี่ยวกับขนาด รูปร่าง ความสูง จำนวน ความเร็วช้า ของสิ่งที่ต้องการพูดถึง เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพพจน์ เช่น แสดงขนาดเล็กเท่านิ้วก้อยโดยยกนิ้วก้อยขึ้น หรือพูดถึงรูปร่างอันใหญ่ก็ยกมือสองข้างตั้งขึ้นให้ห่างกันมากหน่อย หรือกวาดแขนไปอย่างรวดเร็ว เมื่อพูดถึงเครื่องยนต์ที่รวดเร็ว เช่น รถแข่ง เครื่องบินไอพ่น เป็นต้น

3.1.9 การใช้ศีรษะและโกล

การใช้ศีรษะและโกลมักใช้เพื่อเน้นหรือเพิ่มความหมายของคำพูด เช่น พูดปฏิเสธพร้อมกับสั่นศีรษะ พูดตอบรับพร้อมกับผงกศีรษะ หรือผงกศีรษะรับช้า ๆ เมื่อผู้พูดเห็นพ้องด้วย หรือเมื่อเข้าใจและฟังพอใจ การส่ายศีรษะช้า ๆ แสดงถึงความไม่พอใจ หรืออิดหนาระอาใจ บางคนแสดงกิริยาอาการยกโกล หรือยกโกลแสดงถึงความไม่สนใจ ไม่หวั่นกลัวสิ่งใด ๆ

การใช้ศีรษะและโกลในการพูดปฏิเสธหรือคัดค้านนี้ ผู้พูดฟังตระหนักด้วยว่าเป็นกิริยาที่สังคมไทยไม่นิยมกระทำต่อผู้มีวิทยุคุณ ฤทธิคุณ และชาติคุณ สูงกว่าผู้พูด

4. การใช้สีหน้า

การใช้สีหน้าย่อมช่วยเน้นและทำให้คำพูดชัดเจนขึ้น โดยปกติผู้พูดควรมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสเป็นการแสดงความพอใจที่ได้พูดกับผู้ฟัง และแสดงความเป็นกันเองกับผู้ฟัง ซึ่งย่อมทำให้ผู้ฟังพอใจและยินดีติดตามการพูดของผู้พูด

การใช้สีหน้าในขณะที่พูดนี้ผู้พูดควรเปลี่ยนไปตามเรื่องที่พูด เช่น พูดเรื่องเศร้าก็มีสีหน้าเศร้าลง พูดเรื่องสนุกสนานก็มีสีหน้าสงบลำรวม เป็นต้น ข้อสำคัญควรให้เป็นไปตามปกติธรรมชาติเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา จึงจะทำให้การพูดมีความหมายเด่นชัดและประทับใจผู้ฟัง

5. การใช้สายตา สายตาเป็นสื่อสำคัญที่จะช่วยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดไปยังผู้ฟังได้ดีที่สุด ในการพูดผู้พูดจึงควรมองหน้าผู้ฟังหรือสบสายตาดังอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง แม้จะเป็นการพูดโดยอ่านจากต้นฉบับก็ควรยกหน้ามองผู้ฟังบ้างในจังหวะที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่าผู้พูดพูดโดยตรงกับตน จึงจะทำให้การสื่อสารได้ผล ถ้าผู้พูดไม่มองหน้าผู้ฟังขณะพูด แต่กลับมองเพดาน ก้มลงมองพื้นห้อง มองออกไปนอกห้อง หรือดวงตาเหม่อลอยไร้จุดหมาย ผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกอึดอัดใจ รำคาญ และเบื่อหน่ายที่จะฟัง ทำให้การสื่อสารล้มเหลว

ผู้พูดควรใช้สายตาในขณะที่พูดให้เหมาะสม ด้วยการใช้สายตาสื่อความหมาย ความรู้สึก ความจริงใจ ของผู้พูดต่อผู้ฟัง และควรใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่พูดด้วย นอกจากนี้ยังควรใช้ให้สัมพันธ์กับการใช้คิริยะ จะช่วยเน้นความหมายของคำพูดให้เด่นชัดขึ้น เช่น เบิกตากให้โตพร้อมทั้งส่ายคิริยะเมื่อแสดงความประหลาดใจ หรือตาลงหรือขำเลียงด้วยหางตาพร้อมกับก้มคิริยะลงเมื่อพูดถึงความอิจฉาริชยา จ้องตาหรือซ่อนตาขึ้นมองพร้อมทั้งหมายคิริยะไปข้างหลังเมื่อพูดถึงความไม่คาดฝันหรือตกใจสุดขีด เป็นต้น

อ่าไฟ สุจริทกุล และชิตา โมสิกรัตน์ (2531 : 412 - 413) ได้ให้แนวทางการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ดังนี้

1. การใช้ตมตท ขณะทีพูดผู้พูดจะต้องกวาดสายตามองผู้ฟังทุกคน เพื่อผู้ฟังจะได้รู้สึกว่ผู้พูดพูดกับผู้ฟัง นอกจากนี้ยังมีโอกาสสังเกตปฏิกริยาของผู้ฟังทีมีต่อตัวผู้พูดหรือเรื่องรววทีพูดได้กัพบว่ผู้ฟังไม่สนใจหรือไม่เข้าใจ จะได้หาวิธีแก้ไข ซึ่งอาจเปลี่ยนน้ำเสียง อาจพูดเรื่องขำขันหรืออาจพูดขยายความให้มากขึ้นก็ได้

2. การแสดงออกทงสัทท ผู้พูดทีมีสัททน้ำยิ้มแย้มแจ่มใสยอมได้เปรียบ เพราะแสดงถึงอาการต้อนรับผู้ฟัง ผู้ฟังจะอ่านความรู้สึกของผู้พูดจากสัทท ผู้พูดควรจะมีกแสดงสัททให้คล้ายตามเรื่องรววทีพูด สนใจสิ่งใดควรทำสัททให้น้ำดูอยู่เสมอ โดยหัดสนใจทุกสิ่งทุกอย่างแล้วสนใจในสิ่งทีจะพูดและสร้างอารมณ์ให้มีความสุขกับการพูด

3. การทรงตัว การยืนควรอยู่ในลักษณะทีสง่าผ่าเผย ตามสภายไม่เกร็งตัวพยายามรักษาอาการทรงตัวให้สง่ามอยู่เสมอนั้นจะต้องพัฒนามาแต่แรกเริ่ม สักง่าย ๆ คือ พยายาม ยืน เดิน นั่งให้ตัวตรงอยู่เสมอและอยู่ในลักษณะสมดุล

4. การเคลื่อนไหว ผู้ฟังจะมองการเคลื่อนไหวของผู้พูด ตั้งแต่เริ่มเดินเข้ามา ก่อนเดินควรสำรวจความเรียบร้อยของเครื่องแต่งกายก่อน แล้วเดินเข้ามาด้วยความมั่นใจ ควรเดินอย่างสง่าวมและสงวงาม เมื่อไปถึงทีพูดไม่จำเป็นต้องรีบพูดทันทีอาจหยุดเส็กน่อยยิ้มในหน้าและมองผู้ฟังแล้วจึงทักทายผู้ฟังและเริ่มพูดในขณะทีพูดอาจมีการเคลื่อนไหวบ้างทำให้เป็นธรรมชาติ อย่าให้ผู้ฟังสังเกตเห็นได้โดยเด่นชัด การพูดยังเป็นพิธีการเท่าไร ผู้พูดจะต้องเคลื่อนไหวน่อยลงเท่านั้น เมื่อพูดจบแล้ว ผู้พูดไม่จำเป็นต้องรีบเดินจากไปทันที หยุดสักครู่ให้คำพูดคำสุดท้ายทยายไป แล้วจึงค่อยเดินจากไปอย่างสง่าวม

5. การแสดงท่ทง การแสดงท่ทงประกอบการพูด โดยใช้มือ แขน คิริยะ ไหล่ เหล่านี้ จะช่วยให้การพูดมีรสชาติ และเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น แต่การแสดงท่ทงต่าง ๆ นั้น จะต้องแสดงออกมาจากความรู้สึกภายในของผู้พูด จึงจะดูเป็นธรรมชาติ และจะต้องฝึกจนกลายเป็นสิ่งทีกระทำโดยอัตโนมัติ เช่น การใช้มือแสดงท่ทงจะช่วยให้ผู้ฟังเห็นรูปร่าง ความสูง ความกว้าง ความยาว ระยะทง ทิศทง ได้ชัดเจนมากขึ้น แต่บางครั้งอาจใช้คิริยะ ไหล่ ประกอบด้วย ผู้พูดไม่ควรออกท่ทงทีไม่สงวงาม

ตามความเคยชินของตน เช่น แคะจุมูก เสยผม มืออยู่ไม่สุขต้องจับโน่นนี่ตลอดเวลา ทำท่าเหล่านี้ ทำลายความสนใจของผู้ฟัง ข้อควรจำก็คือควรแสดงให้เหมาะกับเวลา สถานที่ และเรื่องราวที่พูด ดูแล้วเป็นธรรมชาติไม่ซ้ำซากและไม่มากเกินไป ที่สำคัญที่สุดต้องให้กลมกลืนกับถ้อยคำ น้ำเสียง สีหน้า แววตา และการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ด้วย

บุญเลิศ ไพรินทร์ (2533 : 59) ได้ให้หลักการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ดังนี้

1. การใช้สายตา การมองไปยังผู้ฟังแต่ละคน แต่ละกลุ่มให้ทั่วถึงเป็นวิธีการที่จะบังคับให้ผู้ฟังต้องฟังผู้พูดอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น จากประสบการณ์ของผู้เขียนนั้น ก็ได้พบว่า การใช้สายตาสลับตาของผู้ฟังแต่ละคนสามารถสะกดผู้ฟังไม่ให้หลับได้อีกด้วย
2. การแสดงสีหน้า ต้องยิ้มแย้มแจ่มใสและแสดงความร่าเริงเบิกบานในเรื่องที่ไม่เศร้าโศกหรือแสดงความเศร้าโศกเมื่อจะต้องกล่าวถึงเรื่องที่นำเศร้าดังนี้เป็นต้น
3. การยืน ควรยืนให้เท่าทั้งสองข้างกันพอสมควรโดยให้น้ำหนักตัวลงบนเท้าทั้งสองข้างเท่า ๆ กัน อย่างอหรือ แกว่งเท้าเป็นการแสดงความไม่สุภาพต่อผู้ฟัง
4. การเคลื่อนไหวส่วนตัว อาจทำได้ถ้าเหมาะกับเรื่องที่พูด แต่ต้องเป็นไปโดยอัตโนมัติ ไม่ฝืนใจทำ และควรระเว้นอาการลูกลี้ลุกลนจนเกินไป
5. ศีรษะ การโคลงศีรษะ การพยักหน้า การส่ายศีรษะหรือก้มหรือเงยหรือการโค้งคำนับ เป็นกิริยาอาการที่แสดงออกถึงความหมายแทนคำพูดหรือเสริมให้คำพูดมีความหมาย หรือเรียกร้องความสนใจของผู้ฟังได้
6. การเดิน ควรเดินตามความจำเป็นที่ต้องเดินและไม่ควรเดินถ้าไม่มีความจำเป็นต้องเดิน เพราะผู้ฟังอาจรำคาญที่จะต้องมองผู้พูดที่เดินไปเดินมามากจนเกินไป
7. การใช้มือ เพื่อแสดงจำนวนของสิ่งของ ขนาด รูปร่าง ทิศทาง ย่อมทำให้ผู้ฟังมองเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

สมจิต ชิวบริทา (2539 : 48 - 50) ได้ให้แนวทางการฝึกฝนการใช้กิริยาท่าทางในการพูดไว้ดังนี้

1. ท่วงทีการเดิน การเดินของผู้พูดเป็นจุดแรกที่สะดุดตาผู้ฟัง การเดินจึงเป็นการสร้างความประทับใจแก่ผู้ฟัง ฉะนั้นก่อนเดินออกไปพูด ควรสำรวจความเรียบร้อยของตนเองก่อน ฝึกเดินให้เป็นธรรมชาติ ไม่ต้องระวังตัวจนเกินไป เดินด้วยฝีเท้าพอเหมาะ ก้าวไม่ช้าหรือเร็วเกินไป และทรงตัวให้ดูสง่างาม แกว่งแขนตามสบายพอสมควร หลังไม่โก่งหรือยึดจนเกินไป ศีรษะตั้งตรง วางสีหน้าให้เป็นปกติ เดินไปยังเวทีเป็นเส้นตรง เมื่อไปถึงก็หยุดเล็กน้อยมองผู้ฟังให้ทั่วก่อนแล้วจึงเริ่มพูด ในกรณีที่มีอุปกรณ์การพูด ผู้พูดอาจจำเป็นต้องเดินบ้าง แต่อย่าเดินโดยไม่จำเป็น พอพูดจบก็หยุดเล็กน้อย แล้วจึงเดินลงจากเวทีไปยังที่ที่เขาจัดไว้ให้ที่นั่ง

2. การยืน ยืนด้วยท่าทางที่สบาย สบายผ่าเผย ปล่อน้ำหนักตัวอยู่บนเท้าทั้งสอง เพราะผู้พูด ต้องยืนนาน ควรยืนให้หลังตรง ไม่ยืนเอียง ไม่เกร็งตัว ไม่โยกไปมา ไม่เท้าสะเอว ไม่เกาะโต๊ะ ไม่เกาะไมโครโฟน อย่าล้วงกระเป๋า หรือล้วงกระเป๋าเกาะใด ๆ ทั้งสิ้น และพยายามหลีกเลี่ยงการแสดง กิริยาซ้ำซากใด ๆ โดยปราศจากความหมาย ท่ายืนของผู้ชายและผู้หญิงอาจมีข้อแตกต่างกันบ้างเพราะ ผู้ชายต้องแสดงออกถึงความเข้มแข็งและองอาจกว่า ในกรณีที่พูดถึงความเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว ควรยืนขา ห่างกันเล็กน้อย เอามือกำไว้ข้างหน้า ลักษณะยืนนี้จะช่วยให้น้ำหนักในการพูด สำหรับท่ายืนของผู้หญิง ซึ่งควรมีลักษณะการแสดงออกที่อ่อนโยนกว่าควรยืนเท้าชิด ใช้สันเท้าข้างหนึ่งแตะตรงกลางเท้าอีกข้าง หนึ่ง เอามือมาประสานกันไว้ข้างหน้า จะทำให้แลดูสุภาพเรียบร้อยและสง่างาม เป็นที่น่าเชื่อถือแก่ผู้ฟัง

3. การวางท่า การทรงตัวในขณะที่นั่งพูด หรือยืนพูดก็ตาม ควรต้องอยู่ในอาการสมดุล ไม่ฝืนธรรมชาติ อย่ายืนค้ำน้ำหนักตัวให้เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง หรือการยืนให้ขาไขว้กัน โดยปล่อน้ำหนักตัวลงบนขาข้างเดียว เพราะเมื่อปล่อยาวนาน ๆ นอกจากจะแลดูไม่งามแล้ว ยังเป็นอุปสรรคแก่ การใช้เสียงพูดด้วย วิธีทรงตัวที่ดีที่สุดในท่าปกติ คือ ปล่อน้ำหนักตัวลงบนขาทั้งสองข้างเท่า ๆ กัน และให้กตลกร์กลางเท้า วางปลายเท้าให้เหลื่อมกันเล็กน้อย ปล่อยแขนลงตามสบาย ใช้มือทั้งสอง ประสานกันอยู่ด้านหลังก็ได้ การทรงตัวทำนี้จะทำให้แลดูสง่างามและสำรวม และยังช่วยให้ผู้พูดพร้อมที่จะเคลื่อนไหวอย่างมีความหมายได้ตลอดเวลา

ในขณะที่นั่งพูดควรนั่งให้ลำตัวตรง อย่างนั่งเอนหลังพิงพนัก เพราะน้ำหนักตัวจะตกอยู่กลาง หลัง ทำให้ทรนออกขยายตัว ไม่สะดวกในขณะที่เปล่งเสียงพูด

4. การใช้ศีรษะ ในขณะพูด ควรเคลื่อนไหวศีรษะให้ถูกจังหวะของการพูด เช่น หันไปหา ผู้ฟังบ้าง บางครั้งการโคลงศีรษะ หรือสั่นศีรษะ เมื่อต้องการแสดงการปฏิเสธ หรือผกาศีรษะ เมื่อต้องการแสดงการยอมรับหรือเห็นด้วย ลักษณะเหล่านี้เป็นกิริยาที่แสดงออกถึงความหมายแทนคำพูดได้อย่าง ดียิ่ง เพราะช่วยให้การพูดนั้นเป็นธรรมชาติมีชีวิตชีวา ถ้าไม่มีการใช้ศีรษะ บทพูดจะแห้งแล้งมาก แต่ก็มีใช้ว่าตลอดเวลาของการพูดนั้นจะส่ายศีรษะไปมาตลอดเวลา

5. การใช้มือและแขน มือและแขนมีประโยชน์มากที่สุดในการใช้อธิบายประกอบคำพูด ผู้พูด ควรฝึกใช้ในขณะที่พูดให้ถูกต้องกับจังหวะและความเหมาะสม ดังนี้

ก. การพายมือ เมื่อต้องการบอกทิศทาง การเชื้อเชิญ เช่น

“ขอเชิญท่านมานั่งทางขวามือของผมนี้”

“ท่านที่มาทีหลังโปรดเข้าทางประตูทางซ้ายนี้”

ข. การใช้นิ้ว ใช้ได้ในหลายลักษณะ เช่น เมื่อเอ่ยถึงจำนวน 1, 2, 3... การชูนิ้วมือ ตามจำนวนที่กล่าวมีประโยชน์ในการเตือนความจำตนเอง พร้อม ๆ กันนั้นก็ให้ผู้ฟังได้เข้าใจชัดเจน เพราะตัวเลขเป็นนามธรรม นิ้วมือนับจำนวนเป็นรูปธรรม มองเห็นได้ชัดเจนกว่า ในบางครั้งก็อาจใช้นิ้วชี้

ทิศทาง ซึ่งเฉพาะตัว ซึ่งขาด ให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ของการใช้ มีข้อควรระวังคือ ไม่ควรชี้หน้าผู้ฟัง โดยตรง ถ้าจำเป็นเพื่อจะหมายถึงคนใดคนหนึ่งในห้องประชุม ควรเปลี่ยนเป็นวิธีฉายมือไปยังคนนั้นจะ สุภาพกว่าการชี้นิ้ว

ด. การตั้งมือ ใช้ประกอบเมื่อเราพูดถึง ขนาด รูปร่างลักษณะของคนและสิ่งของ เช่น เมื่อเราพูดว่า "ใหญ่เท่าฝ่ามือ" "เล็กเท่าปลายนิ้วก้อย" "อ้วนกลมทีเดียว" "ยาวเท่าแขน" "หนาประมาณ 2 องคุลี" "กว้างสักคืบ"

ง. การคว่ำมือ ใช้ประกอบการพูดเมื่อกล่าวถึงลักษณะความสูง ชำ เช่น "สูงแค่สะเอว" "สูงชะลูด" "สั้นม่อจ้อ" "แบนราบ" "ที่นี่มีต้นไม้เตี้ยเรียบดินขนาดนี้ได้"

จ. การสั่นมือ ใช้ประกอบการพูดเมื่อกล่าวถึงเรื่องของการปฏิเสธ หรือการห้ามอย่างใด อย่างหนึ่ง เช่น "ไม่" "ไม่ใช่อย่างนั้น" "อย่าเข้ามาใกล้"

6. การแสดงสีหน้า (Facial Expression) ในขณะที่พูด ผู้ฟังย่อมจะมองดูหน้าตาและ สีหน้าผู้พูดไปด้วย โดยปกติทั่วไป ผู้พูดที่มีสีหน้ายิ้มแย้ม ร่าเริง เบิกบาน ย่อมได้เปรียบเสมอ เพราะ เป็นการแสดงท่าทีให้เห็นว่าผู้พูดมีความยินดี มีความสุข และความพอใจที่จะได้พูดกับผู้ฟัง สีหน้าที่ แซมซึมอยู่เสมอของผู้พูดจะมีเสน่ห์ดึงดูดใจผู้ฟังตั้งแต่แรกเห็น และจะพบว่าผู้ฟังก็จะตอบสนองด้วยความรู้สึกเช่นเดียวกัน

สีหน้าจะช่วยให้ผู้ฟังมีความรู้สึกตามผู้พูด หรือคล้อยตามเนื้อเรื่องที่พูด การแสดงสีหน้าจึง เป็นสื่อของการเข้าใจที่ต้ออย่างหนึ่ง เช่น การพูดเรื่องที่เป็นมงคลก็ต้อพูดด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม ถ้าพูดถึง เรื่องเศร้าโศกเสียใจ หรือเรื่องความเป็นความตายในเรื่องสำคัญ ๆ ก็ต้อจะมีสีหน้าเศร้าสลด ฯลฯ ผู้พูดอาจปลูกเร้าอารมณ์ผู้ฟังด้วยอารมณ์ต่าง ๆ โดยฝึกแสดงสีหน้าให้เปลี่ยนไปตามความรู้สึกนั้น ๆ ด้วย และต้อพยายามให้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ถ้าผู้พูดสามารถสร้างอารมณ์ให้เกิดจากความจริงใจ แล้ว อารมณ์นี้ก็จะแสดงออกทางสีหน้าได้อย่างประหลาด แต่ทั้งนี้ผู้พูดจะต้องมีจิตใจแรงกล้า และเกิด ความเชื่อมั่นในเรื่องที่พูด

7. การใช้สายตา การพูดโดยการแสดงออกทางสายตา สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ฟัง ได้มาก เพราะจะช่วยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดไปยังผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็น การสร้างบุคลิกภาพของผู้พูดให้เด่นชัดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

การใช้สายตาที่ดี คือ ในขณะที่พูดต้อประสานสายตาหรือมองหน้าผู้ฟัง โดยพยายามกวาด สายตามองผู้ฟังให้ทั่วถึง รู้จักสบสายตาส่งผู้ฟังเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้ฟังมีความรู้สึกว่าเราสนใจเขา กำลัง พูดยกกับเขาตลอดเวลา เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งการแสดงออกเช่นนี้จะทำให้ผู้ ฟังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาว่าเราเชื่อมั่นในตนเอง

แพทริเซีย เอ พอร์เตอร์ และ มาร์กาเร็ต แกรนท์ (Patricia A. Porter and Margaret Grant, 1992 : 14 - 15) ได้ให้หลักการใช้ท่าทางประกอบการพูดไว้ดังนี้

1. การวางท่า (Posture) ผู้พูดควรงั่งหรือยืนอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่เกร็ง และไม่ควรรีบนย่อ เขามือล้วงกระเป๋า เพราะท่าทางจะเหมือนผู้พูดไม่สนใจผู้ฟัง
2. การเคลื่อนไหว (Movement) ผู้พูดควรเคลื่อนไหวร่างกายในขณะที่พูดบ้างตามสมควรเช่น เดินไปข้างหน้า 2 - 3 ก้าว เพื่อเน้นความหมายของข้อความ
3. การแสดงสีหน้า (Facial Expression) ผู้พูดควรมีสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเมื่อเริ่มแสดง การพูด เพราะจะทำให้ผู้ฟังประทับใจ มีความรู้สึกเป็นมิตรที่ดีต่อกัน และควรแสดงสีหน้าอย่างเป็นธรรมชาติ
4. อากัปกิริยาท่าทาง (Gestures) ผู้พูดควรรู้จักใช้กิริยาอาการต่าง ๆ ช่วยเน้นย้ำความหมายของข้อความ เช่น ใช้มือทาบโต๊ะเบา ๆ เมื่อต้องการพูดเน้นข้อความ และผู้พูดไม่ควรทำกิริยาอาการที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกรำคาญ เช่น เขี่ยเส้นผมที่ใบหน้า เกาศีรษะ เกาตาง กอดอก เล่นปากก ดินสอ ฯลฯ
5. การประสานสายตาส (Eye Contact) ผู้พูดควรประสานสายตากับผู้ฟังอย่างทั่วถึง ไม่มองเพียงจุดใดจุดหนึ่ง และควรมองสลับตาเป็นระยะ ๆ ไม่สบตาผู้ฟังบ่อยเกินไป อีกทั้งไม่ควรมองออกไปนอกประตู หน้าต่าง อย่างไม่รู้จุดหมาย

จากหลักการใช้ท่าทางประกอบการพูดที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่า การใช้ท่าทางประกอบการพูดนั้น ผู้พูดควรใช้ท่าทางแต่ละด้านอย่างมีความหมาย ใช้ให้สอดคล้องกับจังหวะการพูด ไม่ควรใช้มากเกินไปจนความจำเป็น ควรใช้อย่างเป็นธรรมชาติ และใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพูด

การพูดต่อหน้าชุมชน

1 ความหมายของการพูดต่อหน้าชุมชน

ในการพูดนั้น นอกจากผู้พูดจะทำการพูดได้ตอบระหว่างบุคคลและกลุ่มแล้ว บางครั้งผู้พูดจะต้องพูดต่อหน้าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพูดต่อหน้าชุมชนไว้ดังนี้

อำเภอ สุจริตกุล และธิดา โมสิกรัตน์ (2531 : 422) ให้ความหมายของการพูดต่อหน้าชุมชนไว้ว่า

การพูดในที่ชุมชนเป็นการพูดในที่สาธารณะ ต่อหน้าผู้ฟังเป็นจำนวนมาก ผู้พูดจะต้องเตรียมตัวเป็นอย่างดี คือ เตรียมเรื่องที่จะพูด กำหนดจุดมุ่งหมายในการพูด วิเคราะห์ผู้ฟัง ใช้เทคนิคการพูดทั้งเชิงวัจนะ และอวัจนะ ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการพูดในขณะที่พูดให้เหมาะสมกับโอกาส กาลเทศะ และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่กำลังพูด

การพูดในที่ชุมนุมชนมีลักษณะการสื่อสารที่แยกบุคคลเป็น 2 ฝ่ายอย่างชัดเจน คือ ฝ่ายผู้พูดกับฝ่ายผู้ฟัง ผู้พูดจะเป็นฝ่ายพูดโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ ผู้ฟังจะมีโอกาสพูดเมื่อผู้พูดพูดจบแล้ว ในลักษณะของการซักถามและอภิปรายเพิ่มเติม ซึ่งเป็นช่วงเวลาค่อนข้างจำกัดที่กำหนดไว้แน่นอน โดยประมาณ 5 - 30 นาที

รูปแบบการพูดในที่ชุมนุมชนโดยทั่วไป ได้แก่ การบรรยาย การปาฐกถา การอภิปรายแบบต่าง ๆ การโต้เถียง การพูดหาเสียง การกล่าวสุนทรพจน์ในโอกาสต่าง ๆ การประกาศของพิธีกร การโฆษณา การแจ้งข่าว การทักเฝ้ายอดไม้ เป็นต้น

วัลลี ชัยสุรัตน์ (2533 : 11) ให้ความหมายของการพูดในที่ชุมนุมชนไว้ว่า "การพูดในที่ชุมนุมชน เป็นการพูดที่ผู้พูดอาจจะพูดเพียงคนเดียวหรือร่วมกับบุคคลอื่น ผู้ฟังจะมีจำนวนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับโอกาส กาลเทศะ และเงื่อนไขต่าง ๆ การพูดในที่ชุมนุมชนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิดที่มีสาระประโยชน์ให้แก่ผู้ฟัง เป็นการพูดโน้มน้าวให้ผู้ฟังคล้อยตามหรือปฏิบัติตามที่ผู้พูดชี้แนะ ชักชวน เกี้ยยกล่อม หรือเพื่อก่อให้เกิดความสนุกสนานแก่ผู้ฟัง"

สวินิต ยมภักย์ และกิริพันธ์ อนวัชศิริวงศ์ (2535 : 5-6) กล่าวถึงการพูดในที่ชุมนุมชนไว้ว่า

การพูดในระดับนี้เป็นการพูดหน้าทีประชุมอาจเป็นเพียงคนเดียวหรืออาจร่วมคณะกับคนอื่นก็ได้ พูดกับกลุ่มผู้ฟังที่มีจำนวนมาก จำนวนผู้ฟังจะมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับโอกาส กาลเทศะและเงื่อนไขต่าง ๆ กันไป ถ้ามีคนฟังจำนวนมาก ก็จำเป็นต้องใช้เครื่องขยายเสียงช่วย การพูดในที่ชุมนุมชนแบ่งได้ชัดเจนว่าใครเป็นผู้พูดหลัก และใครเป็นกลุ่มผู้ฟัง

ลักษณะสำคัญของการพูดในที่ชุมนุมชนก็คือ ผู้พูดเป็นฝ่ายเตรียมเรื่องที่พูด ด้วยความมุ่งหมายอันแน่ชัดว่าต้องการให้เกิดผลอย่างไรแก่ผู้ฟัง อาจจะเป็นการพูดเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดที่มีสาระประโยชน์แก่ผู้ฟัง หรือโน้มน้าวใจกลุ่มผู้ฟังให้คล้อยตาม หรือปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้พูด ชี้แนะหรือก่อให้เกิดความสนุกสนานแก่บรรดาผู้ฟัง อย่างใดอย่างหนึ่ง การพูดในที่ชุมนุมชนนั้นเมื่อจบลงแล้วอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามเพิ่มเติม ช่วงเวลาในการพูดกำหนดไว้ค่อนข้างแน่นอน

กิจกรรมการพูดในที่ชุมนุมชนมีให้เห็นอยู่ทั่วไป เช่น การปาฐกถา การอภิปรายในที่สาธารณะ การโฆษณาหาเสียง การปราศรัย การกล่าวต้อนรับ การบรรยายสรุป การขึ้นแจ้งต่อที่ประชุมและการพูดในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ต่อหน้าทีประชุม

ลักษณะ สตะเวทิน (2536 : 8) กล่าวถึงการพูดในที่ชุมนุมชนไว้ว่า

การพูดในระดับนี้เป็นการพูดที่ต้องปรากฏตัวต่อหน้าทีประชุม การพูดลักษณะนี้มีปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป อาจจะเป็นการพูดโดยบุคคลเพียงคนเดียว เช่น การปาฐกถา การบรรยายสรุปภารกิจของหน่วยงาน หรืออาจจะเป็นการพูดเป็นคณะบุคคลก็ได้ เช่น การอภิปรายเป็นคณะบุคคล การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ การอภิปรายแบบจุลภาควิชา ฯลฯ การพูดลักษณะนี้จะมีผู้ร่วมฟังอยู่ด้วยแต่มีจำนวนมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับลักษณะ ชนิด โอกาส และเงื่อนไขต่าง ๆ ของการพูดนั้น ๆ ผู้พูด

เองจะต้องมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดีเพื่อให้การพูดเกิดผลกับผู้ฟังให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการพูดโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังได้รับความเข้าใจ มีความสนุกสนานเกิดความเชื่อ และคล้อยตามที่ผู้พูดพยายามขึ้นนะ

จากความหมายของการพูดต่อหน้าชุมชนที่กล่าวมาแล้วสามารถสรุปได้ว่า การพูดต่อหน้าชุมชนหมายถึง การพูดโดยบุคคลเพียงคนเดียว หรือเป็นคณะบุคคล ต่อหน้าที่ชุมนุมชนอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัดว่าต้องการให้เกิดผลอย่างไรแก่ผู้ฟัง

2. ประเภทของการพูดต่อหน้าชุมชน

การพูดต่อหน้าชุมชนนั้น จุดมุ่งหมายของการพูดแต่ละครั้งย่อมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และโอกาส ดังนั้นการพูดต่อหน้าชุมชนจึงมีหลายลักษณะ ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งประเภทของการพูดต่อหน้าชุมชนไว้ดังนี้

วัลลี ชัยสุรัตน์ (2533 : 11-12) แบ่งการพูดต่อหน้าที่ชุมนุมชนไว้ 2 ลักษณะดังนี้

1. การพูดอย่างเป็นทางการ (Formal Speech) คือ การพูดในโอกาสต่าง ๆ อย่างเป็นทางการโดยทั่วไปแล้วผู้ฟังจะเพียงแต่รับฟัง ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นใด ๆ ทั้งสิ้น เช่น การกล่าวอวยพร การกล่าวปราศรัย

2. การพูดอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Speech) คือ การพูดในที่ชุมนุมชนที่ผู้ฟังมีโอกาสจะแสดงความคิดเห็น หรือซักถามเมื่อมีข้อสงสัย การพูดแบบนี้จะได้ผลดีมากขั้นแก่ ผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมเป็นกันเอง เช่น สอนในห้องเรียน การรายงานหน้าชั้นเรียน การประชุมสัมมนา

ลักษณะ สตะเวทิน (2536 : 59-74) ได้จำแนกการพูดต่อที่ชุมนุมชนเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. การจำแนกตามวิธีการพูดมี 4 ประเภท คือ

1.1 การพูดโดยฉับพลัน (Impromptu Speech) หรือการพูดโดยไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า การพูดชนิดนี้เป็นการพูดแบบปัจจุบันทันด่วนไม่มีการเตรียมตัวมาก่อน ผู้พูดจำเป็นต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบ ประสบการณ์ และความรู้ความชำนาญในการพูดที่จะพูดหรือได้ตอบในเวลาอันรวดเร็ว จึงมักมีผู้เรียกการพูดประเภทนี้หลายอย่าง เช่น การพูดแบบกลอนสดบ้าง การพูดแบบกะทันหันบ้าง การพูดโดยฉับพลันนี้มักจะเป็นการพูดสั้น ๆ เช่น การกล่าวอวยพร การกล่าวตอบขอบคุณ การพูดในงานรื่นเริง งานสังสรรค์ การตอบปัญหาบางประการ การแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อคิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อแก้ปัญหาบางประการ

1.2 การพูดโดยมีการเตรียมตัวล่วงหน้า (Extemporaneous Speech) การพูดลักษณะนี้ ผู้พูดจะพูดจากความเข้าใจเนื้อหาสาระที่ต้องการถ่ายทอดให้แก่ผู้ฟัง ผู้พูดจะต้องศึกษาค้นคว้าและมีการเตรียมตัวล่วงหน้ามาเป็นอย่างดี ทำความเข้าใจในเนื้อหาที่จะพูดอย่างถ่องแท้ มีการจดหัวข้อที่สำคัญ ๆ มาดูเพื่อช่วยเตือนความจำ ในขณะที่พูดก็ขยายความออกไปตามต้องการ วิธีนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดกับการพูดในแทบทุกโอกาสและเป็นที่ยอมรับใช้กันมาก เพราะทำให้ผู้พูดไม่สับสน มีการเรียงลำดับเรื่องราวจะพูดอะไรก่อนหลัง ไม่ทำให้การพูดวกวนและยังทำให้ไม่เคร่งเครียดนัก รวมทั้งยังสามารถเพิ่มเติมเสริมสร้างตัวอย่างในขณะที่สังเกตเห็นว่าผู้ฟังไม่เข้าใจ หรืออาจใช้ใส่อุปมาอุปไมยที่เหมาะสมประกอบการพูดให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การพูดวิธีนี้ ผู้พูดจะมีความมั่นใจในตนเองมาก เพราะได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้าไว้เป็นอย่างดีแล้ว ลักษณะของการพูดชนิดนี้ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย เป็นต้น

1.3 การพูดโดยการท่องจำ (Memorized Speech) ลักษณะของการพูดชนิดนี้เป็นการพูดจากความจำ มีลักษณะคล้ายคลึงกับการพูดโดยมีการเตรียมตัวล่วงหน้ามาก่อนเป็นอย่างดีโดยการจดจำทุกสิ่งทุกอย่างอย่างเรียงลำดับไว้ในสมอง มักใช้พูดในโอกาสต่าง ๆ เช่น การกล่าวต้อนรับ การกล่าวอำลา การรับมอบตำแหน่ง เป็นต้น การพูดลักษณะนี้จะต้องมีการเตรียมตัวและมีข้อมาเป็นอย่างดี ผู้พูดจะต้องจดจำทุกอย่างให้ได้อย่างแม่นยำ มิฉะนั้นจะทำให้การพูดสับสนหรือหลงลืมเนื้อหาได้

1.4 การพูดโดยการอ่านจากต้นฉบับ (Manuscripted Speech) การพูดลักษณะนี้เป็นการอ่านจากร่างหรือต้นฉบับที่ได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงข้อความแต่อย่างใด และผู้พูดก็ไม่จำเป็นต้องคิดหาถ้อยคำใดมาใช้ได้ดีในการพูดที่ต้องใช้ความระมัดระวังเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำแต่ละคำเป็นพิเศษ การพูดโดยการอ่านนี้มักใช้ในโอกาสที่เป็นพิธีการ เช่น กระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระราชพิธีต่าง ๆ คำปราศรัยของบุคคลสำคัญ คำกล่าวในพิธีเปิดและปิดการประชุม คำแถลงการณ์ของรัฐบาลหรือคณะปฏิวัติ เป็นต้น การพูดลักษณะนี้ผู้พูดจะต้องมีการซักซ้อมการอ่านต้นฉบับมาเป็นอย่างดีเพื่อป้องกันการอ่านผิดพลาด และเพื่อให้ทราบว่าที่ใดควรเน้น ที่ใดควรเว้นวรรค อ่านออกเสียงให้ถูกต้อง มีน้ำเสียงเป็นธรรมชาติ นอกจากนั้น ผู้อ่านควรทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระจนสามารถจดจำข้อความได้บ้าง เพื่อที่จะได้เงยหน้าขึ้นสบตากับผู้ฟังเป็นครั้งคราวโดยไม่ให้การอ่านขาดตอน

2. การพูดที่จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการพูดมี 3 ประเภท คือ

2.1 การพูดเพื่อให้ความรู้หรือเพื่อบอกให้ทราบ (Informative Speech) เป็นการพูดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งให้ผู้ฟังได้รับความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและจดจำได้ ผู้พูดไม่มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ฟัง แต่การที่ผู้ฟังได้รับทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วเกิดมีการเปลี่ยนแปลงความคิด หรือทัศนคติจากเดิมไปนั้นก็บังเอิญเป็นพฤติกรรมและดุลยพินิจของผู้ฟังเองดังนั้น ลักษณะของการพูดชนิดนี้จึงประกอบด้วยสาระปะโยชน์เป็นสำคัญ อาจมีการแทรกความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พูดลงไปด้วยบ้าง แต่ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อความเสียหายของผู้ใด

2.2 การพูดจูงใจหรือการพูดโน้มน้าวใจ (Persuasive Speech) การพูดชนิดนี้เป็นการพูดเพื่อให้ผู้ฟังได้รู้ เชื่อ และเห็นด้วยทั้งทางความคิดและการกระทำตามจุดมุ่งหมายของผู้พูดการพูดจูงใจเป็นการพูดที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อมากกว่าความรู้

2.3 การพูดจรรโลงใจหรือเพื่อความบันเทิง (Entertaining Speech) การพูดชนิดนี้เป็นการพูดเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และผ่อนคลายความตึงเครียด การพูดลักษณะนี้ ผู้ฟังก็จะได้รับความเพลิดเพลินและได้รับประโยชน์จากเนื้อหาสาระของเรื่องราวที่ได้รับฟังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และยังได้แนวคิดพร้อมทั้งประโยชน์จากการฟังอีกด้วย

กุสุมา รัชมณี และคณะ (2536 : 165) ได้แบ่งการพูดต่อหน้าชุมชนออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การพูดเดี่ยวหรือพูดคนเดียว หมายถึง การพูดที่ผู้พูดต้องพูดตามลำพังต่อหน้าที่ประชุมหรือต่อหน้าชั้นเรียน เรื่องที่พูดอาจเป็นการพูดเล่าเรื่อง พูดแสดงความคิดเห็น พูดวิจารณ์ พูดชื่นชมหรือพูดสรุปความ

2. การพูดหมู่หรือพูดหลายคน หมายถึง การพูดที่ต้องมีผู้พูดตั้งแต่สองคนขึ้นไป เรื่องที่พูดเป็นเรื่องที่ควรรู้ทั่ว ๆ ไป ไม่เจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ อาจเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องอาศัยกลุ่มบุคคลช่วยกันแสดงความคิดเห็น เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ลุส่งไปได้ การแสดงความคิดเห็นในลักษณะเช่นนี้ คือ การอภิปรายนั่นเอง

ม.ล.จิตวิรัตน์ สดาร์ลย์ (2539 : 45) แบ่งการพูดในที่ชุมนุมชนออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. พูดโดยการอ่านต้นฉบับ

ลักษณะพูดแบบนี้ เป็นการพูดที่ผู้พูดอ่านข้อความจากต้นฉบับที่ได้ร่างเตรียมไว้โดยมิได้เปลี่ยนแปลงข้อความใด ๆ เลย ลักษณะการพูดแบบนี้เป็นวิธี "อ่าน" มากกว่าพูด ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักจะใช้วิธีพูดเช่นนี้ในการพูดที่เป็นพิธีการ เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ กล่าวคำปราศรัย กล่าวแถลงการณ์ เป็นต้น ลักษณะการพูดแบบนี้ไม่เหมาะที่จะนำไปใช้ทั่ว ๆ ไป เหมาะสำหรับโอกาสที่เป็นพิธีการเท่านั้น

2. พูดโดยการท่องจำ

การพูดแบบนี้ เป็นการพูดแบบที่ผู้พูดได้ท่องจำข้อความมาแล้วถ่ายทอดสู่ผู้ฟัง ลักษณะการพูดแบบนี้มีข้อบกพร่องมาก ถ้าผู้พูดไม่สามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่ว และไม่ใช้โวจภาษาประกอบในการพูด เพราะผู้ฟังจะเบื่อหน่าย เหมือนฟังเด็กนักเรียนมาท่องหนังสือให้ฟัง

3. พูดโดยไม่มีเตรียมตัวล่วงหน้า

การพูดแบบไม่มีการเตรียมตัวนี้ เป็นการพูดอย่างกะทันหัน ผู้พูดไม่ทราบก่อนเลยว่าจะต้องออกมาพูดต่อหน้าที่ชุมนุมชน เช่น การพูดเนื่องในโอกาสต่าง ๆ อาทิ การอวยพรวันเกิด การกล่าวคำไว้อาลัย คำอำลา กล่าวขอบคุณ ฯลฯ ฉะนั้นผู้พูดจะต้องเป็นผู้ที่มีปฏิภาณฉับไว มีความมั่นใจในตนเอง โดยอาศัยประสบการณ์เป็นสิ่งช่วยในขณะพูด

4. พุดโดยมีการเตรียมตัวล่วงหน้า

ลักษณะการพุดแบบนี้ ผู้พุดมีโอกาสเตรียมตัวก่อนที่จะพุด โดยทราบว่าจะพุดเรื่องอะไร ใครเป็นคนฟัง และพุดที่ไหนเนื่องในโอกาสอะไร ฉะนั้นผู้พุดจึงสามารถเตรียมเนื้อหาที่จะพุด และฝึกซ้อมการพุดล่วงหน้าได้เป็นอย่างดี

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการแบ่งประเภทของการพุดต่อหน้าชุมชนจะแบ่งตามลักษณะของการพุด วัตถุประสงค์ของการพุด วิธีการพุด และโอกาสในการพุด เช่น การพุดเดี่ยว การพุดโน้มน้าวใจ การพุดฉับพลัน การพุดอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้เพื่อให้การพุดของผู้พุดบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้พุดต้องการสื่อไปยังผู้ฟัง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

ลมโซย เจริญวงศ์ (2528) ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอโปรแกรมการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพุดในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์การจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพุดในการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความมุ่งหมาย วิธีการจัดกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ประเภทของกิจกรรม ประโยชน์และความต้องการที่มีต่อกิจกรรมแต่ละประเภท การประเมินผล ปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพุด 2) สร้างและเสนอโปรแกรมการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพุดในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างประชากร เป็นครูภาษาไทย 112 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 352 คน ในเขตการศึกษา 10 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และโปรแกรมการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพุด ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการพุด ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนทักษะการพุดเป็นผู้ริเริ่มในการจัดกิจกรรม ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่า ผู้ริเริ่มคือ ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนภาษาไทย ด้านประโยชน์และความต้องการที่มีต่อกิจกรรมแต่ละประเภท ทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นว่ากิจกรรมแต่ละประเภทมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก กิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการพุดทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และทำให้ได้รับประสบการณ์กว้างขวางขึ้น ด้านการประเมินผล ทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการพุดมีการประเมินผลเป็นบางครั้ง วิธีที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านปัญหาและอุปสรรค หรือขาดการประสานงานที่ตระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ และเสนอโปรแกรมการจัด

กิจกรรมการสอนทักษะการพูด ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ ระยะเวลาในการดำเนินการ สถานที่ งบประมาณ กิจกรรมการพูดที่อาจจัดทำได้ การประเมินผล ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวอย่างการจัดกิจกรรม

รจนา ชัยมีเขียว (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจ ต่อวิธีสอนการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงบทบาทสมมติ และการสอนตามคู่มือครู วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการพูดที่สอนโดยการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 90 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลองที่ 1 สอนโดยการอภิปรายกลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 2 สอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการพูด แบบสอบถามความสนใจต่อวิธีสอนทั้ง 3 วิธี ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงบทบาทสมมติ และการเรียนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่เรียนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงบทบาทสมมติ และการเรียนตามคู่มือครูมีความสนใจต่อการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรุณี อรุณเรือง (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทย กรุงเทพฯ ตามระดับอายุของผู้พูด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าวรรณยุกต์โทของผู้พูดภาษาไทย กรุงเทพฯ จะมีการแปรตามอายุของผู้พูด และวงนลิลา หรือไม่ และถ้ามี ลักษณะของการแปรเป็นเช่นไร กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นอาจารย์ในคณะอักษรศาสตร์ และครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับอายุ 55-60 ปี และอายุ 36-40 ปี และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนศึกษานารี อายุ 15-20 ปี รวมทั้งสิ้น 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประวัติ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความสามารถการอ่านบทความ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยให้กลุ่มตัวอย่างกรอกประวัติลงในแบบสอบถาม ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และบันทึกเสียงที่สัมภาษณ์ บันทึกเสียงอ่านบทความของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบวรรณยุกต์โทที่ใช้รวม 5 รูปแบบ คือ รูปวรรณยุกต์ กลาง-ตก, สูง-ตก, กลาง-ขึ้น-กลาง, กลาง-ขึ้น-ตก และกลางระดับ-ตกข้างท้าย นอกจากนั้นยังพบว่า การใช้รูปแบบวรรณยุกต์โทมีการแปรไปตามตัวแปรทางสังคม 2 ประการ คือ อายุ และวงนลิลา

กาญจนาพร รสโหมต (2538) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ภาษาพูดในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาพูดในชั้นเรียนของครูในด้านความถูกต้อง ชัดเจนของการออกเสียง ด้านการใช้คำ ด้านคำพูดทางวิชาการ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ตัวอย่างประชากรเป็นครูผู้สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 63 คน ดำเนินการวิจัยโดยการสังเกตและการใช้เครื่องบันทึกเสียง ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านความถูกต้องชัดเจนของเสียง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ การออกเสียง "ร" ไม่ถูกต้อง และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ การออกเสียงผิดในลักษณะอื่น ๆ 2) ด้านการใช้คำ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ การใช้คำสุภาพ และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ การใช้คำไม่เหมาะสม 3) ด้านคำพูดทางวิชาการ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ การพูดเกี่ยวกับความรู้ ความจำ และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ การพูดเกี่ยวกับการประเมินค่า 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ การพูดชมเชย และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดคือ การพูดยอมรับความรู้สึกรักของนักเรียน

อำไพ บุญสร้าง (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการฝึกการถอดความที่มีต่อความสามารถในการพูดและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยทาด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 58 คน ผู้วิจัยแบ่งตัวอย่างประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 28 คน และ 30 คน ตามลำดับ โดยให้นักเรียนกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยการฝึกการถอดความ และอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอน จำนวน 12 แผน แบบสอบการพูดและแบบสอบการเขียนภาษาไทย ผู้วิจัยทำการทดลองสอนทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เวลา 12 คาบ 6 สัปดาห์ หลังจากนั้นทดสอบความสามารถในการพูดและการเขียนหลังการทดลองสอน ผลการวิจัยพบว่า

1. การสอนโดยการฝึกถอดความส่งผลให้ความสามารถในการพูดภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าการสอนตามคู่มืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. การสอนโดยการฝึกการถอดความส่งผลให้ความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าการสอนตามคู่มืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณจิต ดิปานวงศ์ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของอวัจนภาษาของนักร้องแอมมีเอ็นเตอร์เทนเมนท์ต่อเยาวชน โดยทำการวิจัยเรื่องสำรวจ เกี่ยวกับการเปิดรับสารด้านอากาษาและวัตุภาษาของนักร้องแอมมีเอ็นเตอร์เทอร์เมนท์ ต่อเยาวชน วัตุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเปิดรับด้านอากาษาและวัตุภาษา 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตกับการเปิดรับสารด้านอากาษาและวัตุภาษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสารด้านอากาษาและวัตุภาษา กับการจดจำได้ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจดจำสารด้านอากาษาและวัตุภาษา กับพฤติกรรมเลียนแบบ ตัวอย่างประชากรเป็นเยาวชนที่มีอายุ 15-25 ปี ทั้งเพศชายและหญิง ในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ผลการวิจัยพบว่า 1) วัยรุ่นที่มีเพศ อายุ การศึกษา และรายได้รวมของครอบครัวต่างกัน มีการเปิดรับสาร

ด้านอากาษาและวัตุภาษาต่างกัน 2) กิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็น ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสารด้านอากาษาและวัตุภาษา 3) การเปิดรับสารด้านอากาษาและวัตุภาษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจดจำสารด้านอากาษาและวัตุภาษา 4) การจดจำสารด้านอากาษาและวัตุภาษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเลียนแบบ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

สกอต กอร์ดอน อัดัมส์ (Scott Gordon Adams, 1990 : 1279) ได้ทำการศึกษาเรื่องอัตราความเร็วและความชัดเจนของการพูด กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้ใหญ่จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างพูดด้วยอัตราความเร็วจากเร็วที่สุดไปจนถึงช้าที่สุด และมีการปรับอัตราความเร็วภายใต้เงื่อนไขของการพูดในลักษณะเป็นกันเองและการพูดในลักษณะที่ชัดเจน ผลปรากฏว่า การลดอัตราความเร็วในการพูดจะสัมพันธ์กับอัตราการลดลงอย่างเป็นระบบของอัตราความเร็วของเสียงสูงและช่วงกว้างของเสียง นอกจากนี้อัตราความเร็วในการเคลื่อนที่ของเสียงพูดยังมีความหลากหลาย และเงื่อนไขการพูดในลักษณะที่ชัดเจนนั้นจะสัมพันธ์กับระยะเวลาในการเคลื่อนที่ที่ยาวนานขึ้นและมีช่วงกว้างของเสียงที่เพิ่มมากขึ้น

บรูซ เวิน รัสเซล (Bruce Wayne Russell, 1992 : 1324) ทำการศึกษาเรื่องผลของการให้ข้อมูลป้อนกลับโดยใช้คอมพิวเตอร์ และวิธีที่ทัศนที่มีต่อการพูด กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัยจำนวน 112 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพูดในที่ชุมชน ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 ให้ข้อมูลป้อนกลับโดยการเขียนก่อนการพูดที่ทัศน กลุ่มที่ 2 ให้ข้อมูลป้อนกลับโดยการเขียนหลังการพูดที่ทัศน กลุ่มที่ 3 ให้ข้อมูลป้อนกลับโดยใช้คอมพิวเตอร์ก่อนการพูดที่ทัศน และกลุ่มที่ 4 ให้ข้อมูลป้อนกลับโดยใช้คอมพิวเตอร์หลังการพูดที่ทัศน ผลปรากฏว่า ความสามารถในการพูดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คุณภาพของเสียงและลักษณะท่าทางระหว่างกลุ่มที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับโดยการเขียนและคอมพิวเตอร์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่ได้รับผลป้อนกลับก่อนและหลังการพูดที่ทัศน

มากาเรต แอน คลาเยน (Margaret Anne Kline, 1992 : 0371) ทำการศึกษาเรื่องผลของการสร้างอารมณ์ขันในทางสร้างสรรค์ที่มีต่อการลดความวิตกกังวลในการพูดในที่ชุมนุมชน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 112 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพูดเบื้องต้น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความวิตกกังวลในการสื่อสารก่อนการเรียน และหลังจากการเรียนครบทุก 5 บท จากนั้นผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 จะได้ดูวิดีโอที่มีการสร้างอารมณ์ขัน และกลุ่มที่ 2 จะดูวิดีโอที่ไม่มีการสร้างอารมณ์ขัน หลังจากการดูวิดีโอ กลุ่มตัวอย่างทุกคนจะทำแบบวัดความวิตกกังวลในการสื่อสารใน

สถานการณ์เฉพาะก่อนที่จะมีการพูดหน้าชั้นเรียน และหลังจากแสดงการพูดแล้ว ก็ให้กลุ่มตัวอย่างเขียน ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับปัจจัยที่ตนเองรับรู้ว่ามีส่วนในการลดความวิตกกังวล ผลการวิจัยพบว่า แบบวัด ความวิตกกังวลเป็นตัวแทนที่ทำนายความวิตกกังวลในการสื่อสารในสถานการณ์เฉพาะได้อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 และการใช้วิธีทัศน์ที่มีการสร้างอารมณ์ขึ้นไม่สามารถลดความวิตกกังวลในการพูดในที่ ชุมชนได้ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัย 19 ประการ ที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าจะสามารถลดความวิตกกังวล ได้ โดยมีปัจจัย 12 ประการ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมของผู้สอน

ทิโมธี บรูซ รัมบัพ (Timothy Bruce Rumbough, 1994 : 2387) ทำการศึกษา ผลของ ความวิตกกังวลในการสื่อสาร การสอน และการให้ผลป้อนกลับที่มีต่อประสิทธิภาพของการพูดที่ไม่ได้มีการ เตรียมล่วงหน้า กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษา จำนวน 202 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพูด ต่อหน้าชุมชน กลุ่มตัวอย่างประชากรถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกจะได้รับการสอนเกี่ยวกับ วิธีการพูดต่อหน้าชุมชนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ ในขณะที่กลุ่มที่สองไม่ได้รับการสอน นอกจากนั้น หลังจากที่กลุ่มตัวอย่างประชากรได้พูดแล้ว กลุ่มหนึ่งจะได้รับผลป้อนกลับในรูปแบบการเขียนจากครู ผู้สอน ในขณะที่อีกกลุ่มจะไม่ได้รับผลป้อนกลับ ผลปรากฏว่า การพูดโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ได้รับการสอนมีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน ไม่มีความ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการพูดระหว่างกลุ่มที่ได้รับผลป้อนกลับและกลุ่มที่ไม่ ได้รับผลป้อนกลับ และการพูดโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้าไม่ได้ช่วยลดความวิตกกังวลของผู้เรียน

อีเลน เอ็ม คราวเดอร์ (Elaine M. Crowder, 1996 : 1115) ทำการศึกษาเรื่องลักษณะ ท่าทางและลักษณะการพูดของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษาเป็น ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 คน และผู้เรียนปกติที่เป็นเพื่อนร่วมชั้นอีก 8 คน ผลปรากฏว่า ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน และผู้เรียนปกติไม่มีความแตกต่างกันที่เป็นลักษณะเฉพาะทางด้านคำพูดและลักษณะท่าทาง ผู้เรียนที่มี ความบกพร่องทางการเรียนมีการชะงักของการพูดมากกว่า มีการแสดงลักษณะท่าทางในการกำหนด ขอบเขตของการสนทนาน้อยกว่า และมีการสื่อความคิดโดยใช้การแสดงลักษณะท่าทางทั้งร่างกายรวมทั้ง ตำแหน่งในการยืนที่อยู่ ณ จุดที่ผู้สังเกตมองเห็นมากกว่าผู้เรียนปกติ

ไดแอน เทเลอร์ (Diann Taylor, 1997 : 0301) ทำการศึกษา เรื่องการใช้แนวคิดใน การเรียนการสอนโดยใช้ระบบสื่อประสมเพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนการพูดในที่ชุมชน จำนวน 2 ห้องเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้ระบบสื่อประสมตามแนวคิดของ อาร์ย และฮอฟ (Ayres' and Hopfs) และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนปกติ ผลปรากฏว่า แนวคิดในการเรียนการสอน โดยใช้ระบบสื่อประสมเป็นแนวคิดที่มีประสิทธิภาพในการลดความวิตกกังวลในการพูดในที่ชุมชน